

T.C.
BAŞBAKANLIK
Gümrük Müsteşarlığı Hukuk Müşavirliği

Sayı : B.02.1.GÜM.0.61-010.06.01-2

Konu : Dava ve İcra Takipleri ile Bunlara Bağlı
İş ve İşlemlerde Uyulacak Usul ve Esaslar

GENELGE
(2009/2)

Dava ve İcra Takiplerine Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkındaki 2002/1 sayılı Genelgenin yürürlüğe girmesinden sonra, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu, 5345 sayılı Gelir İdaresi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümleri ile bunlara dayanılarak yürürlüğe konulan ikincil mevzuat hükümleri, Müsteşarlığımızın bazı iş ve işlemleri ile ilgili olarak da köklü bazı değişiklikler getirmiştir.

Diğer taraftan, Maliye Bakanlığının 27/9/2006 tarihli ve 2006/141 sayılı Olur'u ile; davaların daha etkin ve verimli bir şekilde takibinin sağlanması ve Devlet hakkının daha sağlıklı şekilde savunulması amacıyla Devlet davalarının imkanlar ölçüsünde tamamının hazine avukatları tarafından takibi öngörülmüş, bunu sağlamaya yönelik olarak da hazine avukatı bulunmayan yerlerdeki davaların muhakemat müdürlüklerince görevlendirilecek hazine avukatları tarafından takip edilmesi uygulamasına başlanmış, ancak uygulamadaki aksaklıklar nedeniyle bazı yerlerde hazine avukatı görevlendirilmesi sağlanamamıştır. 4353 sayılı Maliye Vekaleti Baş Hukuk Müşavirliğinin ve Muhakemat Umum Müdürlüğünün Vazifelerine, Devlet Davalarının Takibi Usullerine ve Merkez ve Vilayetler Kadrolarında Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair Kanununun 18 inci maddesinde yer alan "Hazine avukatı bulunmayan yerlerdeki dava ve icra işlerinde bu daireler amirleri tarafından temsil olunur" hükmü gereğince, muhakemat müdürlüklerince hazine avukatı görevlendirilemeyen yerlerde dava ve icra işlerinin idare amirlerince yürütülmesi uygulamasına devam edilecektir.

Bu itibarla, yeni mevzuata uyum ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla, Gümrük Müsteşarlığının taraf olduğu dava ve icra dosyalarının takibi ile, bunlara bağlı iş ve işlemlerde uyulması gereken usul ve esaslar yeniden düzenlenmiş olup aşağıda belirtilen hususlara uyulması gerekmektedir.

1. CEZA DAVALARI

1.1. Suç Duyurusunda Bulunulması

Mülga 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 29 uncu maddesinde yer alan "Gümrük idareleri bu müzekkerelerin verilmesi ile şahsi davacı veya müdahil sıfatını alırlar" hükmüne 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda yer verilmemiş olduğundan bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren gümrük idareleri tarafından düzenlenen müdahale müzekkerelerinin fiilen uygulama alanı kalmamıştır. Bu nedenle soruşturma aşamasında müdahale müzekkeresi düzenlenmeyecektir.

Bu durumda, gümrük idarelerince kaçakçılık fiillerinin tespiti halinde; kaçakçılık fiiline ilişkin bilgi ve belgeler Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilerek suç duyurusunda bulunulacak ve suç duyurusunda kaçak eşyanın cinsi, nev'i ve miktarı bildirilecektir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3 üncü maddesinin 8, 9, 10, 11, 13 ve 16 ncı fıkralarında yer alan kaçakçılık fiillerine ilişkin olaylarda ayrıca eşyanın gümrüklenmiŐ değeri, 15 inci fıkrasında yer alan kaçakçılık fiiline ilişkin olaylarda ise eşyanın gümrük vergileri de bildirilecektir.

Gümrük idarelerince kaçakçılık fiilleri dışında suç teşkil eden bir fiil tespit edildiğinde de, fiile ilişkin bilgi ve belgeler Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilerek suç duyurusunda bulunulacaktır.

1.2. Soruşturma Evresi

İdarece yapılacak ihbar veya Şikayet zerine Cumhuriyet BaŐsavcılıđınca soruşturma yapılmakta ve soruşturma sonucuna göre kamu davasının açılmasına veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmektedir.

1.2.1. Hazine Avukatı Bulunmayan Yerlerde

1.2.1.1. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar Verilmesi

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 172 nci maddesine göre Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın gümrük idaresine tebliğ edilmesi halinde, anılan Kanunun 173 üncü maddesinin birinci fıkrası gereğince kararın tebliğ edildiği tarihten itibaren onbeş gün içinde, bu kararı veren Cumhuriyet Savcısının yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesine en yakın ağır ceza mahkemesi başkanlığına itiraz edilecektir (Ek-1).

İtirazın reddedilmesi halinde; dosya iŐlemden kaldırılacaktır. Olay hakkında yeni delillerin elde edilmesi halinde, Cumhuriyet Başsavcılığına yeniden suç duyurusunda bulunulacaktır. Ancak; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 173/6 ncı maddesine göre itirazın reddedilmesi halinde, Cumhuriyet Savcısının yeni delil varlığı nedeniyle kamu davasını açabilmesi, önceden verilen dilekçe hakkında karar vermiş olan ağır ceza mahkemesi baŐkanının bu hususta karar vermesine bağlıdır.

İtirazın kabul edilmesi halinde, kamu davasının açılmasına karar verilmektedir.

Cumhuriyet BaŐsavcılıđının, cezayı kaldıran Őahs sebep olarak etkin piŐmanlık hükümlerinin uygulanmasını gerektiren koŐulların ya da Őahs cezasızlık sebebinin varlığı halinde, kamu davasının açılmaması hususunda takdir yetkisini kullanarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 171 inci maddesine göre verdiği kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlara ise 173 üncü maddenin beşinci fıkrasının amir hükmü nedeniyle itiraz edilememektedir.

Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar Őüphelinin lm nedeniyle verilmiŐse veya kararın yasaya uygun olduğu düşünülüyorsa, ilgili muhakemat müdürlüğünden itiraz yoluna baŐvurulmasından vazgeçilmesi talebinde bulunulacaktır.

1.2.1.2. Kamu Davasının Açılması

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 18 inci maddesine göre; bu Kanunda tanımlanan suçlar nedeniyle açılan davalarda mahkeme iddianamenin bir örneğini ilgili

gümrük idaresine gönderir ve başvurusu üzerine gümrük idaresi katılan olarak kabul edilir. Bu nedenle, iddianamenin tebliği üzerine ilgili gümrük idaresince, davaya katılma dilekçesi verilecektir (Ek-2).

Kaçakçılık filleri dışında gümrük idaresini ilgilendiren diğer ceza davalarında da, iddianame ve duruşma davetiyesi gümrük idaresine tebliğ edildiğinde veya açılmış olan davadan haberdar olduğunda, davaya katılma dilekçesi verilecek ve mahkemece gümrük idaresinin katılan olarak kabul edilmesine karar verilmesi istenilecektir (Ek-3).

1.2.2. Hazine Avukatı Bulunan Yerlerde

1.2.2.1. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar Verilmesi

Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın gümrük idaresine tebliğ edilmesi halinde, kararın bir örneği onbeş günlük itiraz süresi içinde ve varsa itiraz sebepleri ile birlikte, itiraz edilmesi amacıyla ilgili muhakemat müdürlüğüne gönderilecektir. İtirazın reddedilmesi halinde dosya işleminden kaldırılacaktır.

Olay hakkında yeni delil elde edilmesi halinde, Cumhuriyet Başsavcılığına yeniden suç duyurusunda bulunulacaktır. Ancak; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 173/6 ncı maddesine göre itirazın reddedilmesi halinde, Cumhuriyet Savcısının yeni delil varlığı nedeniyle kamu davasını açabilmesi, önceden verilen dilekçe hakkında karar vermiş olan ağır ceza mahkemesi başkanlığının bu hususta karar vermesine bağlıdır.

İtirazın kabul edilmesi halinde, kamu davasının açılmasına karar verilir.

1.2.2.2. Kamu Davasının Açılması

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 18 inci maddesine göre; bu Kanunda tanımlanan suçlar nedeniyle açılan davalarda mahkeme iddianamenin bir örneğini ilgili gümrük idaresine gönderecektir. İddianamenin tebliği üzerine ilgili gümrük idaresince mahkemesine davaya katılma dilekçesi (Ek-2) verilecek, bu dilekçenin bir örneği ile birlikte davaya ilişkin bilgi ve belgeler davanın takibinin sağlanması için ilgili muhakemat müdürlüğüne gönderilecektir.

Kaçakçılık filleri dışında gümrük idaresini ilgilendiren diğer ceza davalarında da, iddianame ve duruşma davetiyesi gümrük idaresine tebliğ edildiğinde veya açılmış olan davadan haberdar olduğunda, davaya katılma dilekçesi verilmesi ve davanın takibinin sağlanması için davaya ilişkin bilgi ve belgeler eklenerek ilgili muhakemat müdürlüğüne gönderilecektir.

1.3. Kovuşturma Evresi

1.3.1. Hazine Avukatı Bulunmayan Yerlerde

4353 sayılı Kanununun 18 inci maddesi uyarınca, hazine avukatı bulunmayan yerlerdeki ceza davaları, gümrük idaresi amiri ya da yetkilendirdiği memur tarafından takip edilecektir. Dava süresince yapılacak duruşmalarda, gümrük idaresi idare amiri veya yetkilendirdiği memur tarafından temsil edilecektir. Duruşmada idare temsilcisinin bulundurulamaması durumunda mahkemeye mazeret dilekçesi verilecektir. Dava süresince, mahkemenin ara kararı gereklerinin mahkemece verilen süre içerisinde, süre verilmemiş ise ivedilikle yerine getirilmesi sağlanacaktır.

1.3.1.1. Görevsizlik-Yetkisizlik Kararlarına İtiraz

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 5 ve 18 inci maddelerinde görevsizlik ve yetkisizlik kararlarının itiraza tabi olduğu düzenlenmiştir. Bir üst mahkemenin görev alanına girdiği gerekçesiyle verilen görevsizlik ve yetkisizlik kararlarına itiraz edilmesine gerek bulunmamaktadır. Bunun dışındaki görevsizlik ve yetkisizlik kararlarına karşı "1.3.1.5.1. İtiraz" başlıklı bölümdeki açıklamalar doğrultusunda itiraz edilecektir. Görevsizlik ve yetkisizlik kararının yasaya uygun ve yerinde olduğu değerlendirilirse muhakemat müdürlüğünden vazgeçme talebinde bulunulacaktır.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223/10 maddesinde yer alan; "Adli yargı dışındaki bir yargı merciine yönelik görevsizlik kararı kanun yolu bakımından hüküm sayılır." hükmü gereğince; başka bir yargı yolu öngören veya idareyi yetkili kılan görevsizlik kararının yasaya aykırı olduğu düşünülüyorsa karar "1.3.1.5.2.Temyiz" başlıklı bölümdeki açıklamalar doğrultusunda temyiz edilecektir. Görevsizlik kararının yasalara uygun ve yerinde olduğu düşünülüyorsa, muhakemat müdürlüğünden vazgeçme talebinde bulunulacaktır.

31.03.2007 tarihinde yürürlüğe giren 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 25 inci maddesi ile 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. 5607 sayılı Kanun'un 17 nci maddesi gereğince idari para cezası vermeye yetkili merci Cumhuriyet Savcısı olarak belirlenmiştir. Görev ve yetkiye ilişkin kurallar kamu düzenini ilgilendirdiğinden görev ve yetki ile ilgili değişikliklerin kanunun yürürlüğe girdiği tarihte derhal uygulanması esastır. Gümrük komisyonlarına idari para cezası verme yetkisi tanıyan 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun yürürlükten kalkması ve 5607 sayılı Kanun'da yetkili merci olarak Cumhuriyet Savcılarının belirlenmesi nedeniyle 31.03.2007 tarihinden itibaren Gümrük Komisyonları yürürlükten kalkmış ve idari para cezası verme yetkileri de kalmamış bulunmaktadır. Bu nedenle, mahkemece fiilin 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu zamanında işlenmiş olması ve gümrük komisyonlarının yetkili olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmesi halinde karar yukarıda belirtilen gerekçelerle "1.3.1.5.2.Temyiz" başlıklı bölümdeki açıklamalar doğrultusunda temyiz edilecektir.

1.3.1.2. Bilirkişinin Reddi

Mahkemece, çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişi atanabilir. Bilirkişinin adı ve soyadı engel sebepler olmadığı takdirde katılan gümrük idaresine de bildirilir.

Adı ve soyadı gümrük idaresine bildirilen bilirkişi,

- a) Suçtan kendisi zarar görmüşse,
- b) Sonradan kalksa bile şüpheli, sanık veya mağdur ile aralarında evlilik, vesayet veya kayımlık ilişkisi bulunmuşsa,
- c) Şüpheli, sanık veya mağdurun kan veya kayın hısımlığından üstsoy veya altsoyundan biri ise,
- d) Şüpheli, sanık veya mağdur ile aralarında evlat edinme bağlantısı varsa,
- e) Şüpheli, sanık veya mağdur ile aralarında üçüncü derece dahil kan hısımlığı varsa,

f) Evlilik sona ermiş olsa bile, şüpheli, sanık veya mağdur ile aralarında ikinci derece dahil kayın hısımlığı varsa,

g) Aynı davada Cumhuriyet Savcılığı, adli kolluk görevi, şüpheli veya sanık müdafiliği veya mağdur vekilliği yapmışsa,

h) Aynı davada tanık sıfatıyla dinlenmişse,

ı) Aynı davada hakim olarak görev yapmışsa,

Gümrük idaresince, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 69 uncu maddesi uyarınca davanın görüldüğü mahkemeye bilirkişinin reddi talebinde bulunulacaktır (Ek-4). Dilekçede red sebepleri de açıkça bildirilecektir.

1.3.1.3. Bilirkişi Raporuna İtiraz

Bilirkişi raporları katılan gümrük idaresine de tebliğ edilir ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 67/5 maddesi uyarınca, mahkemece bilirkişi raporuna karşı itirazların ve taleplerin bildirilmesi için süre verilir. Mahkemece belirlenen süre içerisinde bilirkişi raporu incelenerek, rapora ilişkin itirazlarımız ve gerekirse yeni bilirkişi incelemesi yaptırılması talebi mahkemeye bildirilecektir (Ek-5).

1.3.1.4. Kanun Yolları

1.3.1.4.1. İtiraz

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 267 nci maddesinde; "Hakim kararları ile kanunun gösterdiği hallerde, mahkeme kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir" hükmü mevcuttur. İtiraz edilecek kararın mahkemede idare temsilcisinin yüzüne karşı okunduğu (tefhim), yüze karşı okunmamışsa kararın idareye tebliğ edildiği tarihten itibaren yedi gün içinde kararı veren mahkemeye itiraz edilecektir (Ek-6).

Mahkeme itirazı yerinde görürse, vermiş olduğu kararı düzeltir, yerinde bulmuyorsa üç gün içinde itirazı esas bakımından incelemeye yetkili olan ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 268/3 maddesinde belirtilen mercie gönderir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

İtiraz, kararın yerine getirilmesinin geri bırakılması sonucunu doğurmaz. Ancak kararı veren mahkeme veya itirazı incelemeye yetkili merci, karar hakkında kesin sonuç çıkıncaya kadar kararın geri bırakılmasına karar verebilir.

1.3.1.4.2. Temyiz

4353 sayılı Kanununun 32 nci maddesine göre, kanununun 27, 28, 29 ve 30 uncu madde hükümlerine uygun bir karar alınmış olmadıkça tamamen veya kısmen Devlet aleyhine neticelenen davalarla icra takiplerinden yüksek dereceli mercilerde tetkiki istenilmesi mümkün olanlar hakkında kanun yollarına gidilmesi mecburidir.

5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 8 inci maddesi gereğince, bölge adliye mahkemelerinin Resmi Gazetede ilan edilecek göreve başlama tarihinden önce aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında,

kesinleşinceye kadar 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 322 nci maddesinin dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları hariç olmak üzere, 305 ila 326 ncı maddeleri uygulanacaktır.

1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 305 inci maddesine göre de; ikibin liraya kadar (ikibin lira dahil) para cezalarına dair olan hükümler, yukarı sınırı onbin lirayı geçmeyen para cezasını gerektiren suçlardan dolayı verilen beraat hükümleri ile kanunlarda kesin olduğu yazılı bulunan hükümler temyiz edilemez.

Mahkemenin esas hakkında verdiği kararlara karşı, kararın idare temsilcisinin yüzüne karşı okunduğu (tefhim), yüze karşı okunmamışsa kararın idareye tebliğ edildiği tarihten itibaren bir hafta içinde temyiz başvurusu yapılacaktır (Ek-7). Kararın gerekçesi ayrıca tebliğ edileceğinden, gümrük idaresine gerekçeli kararın tebliğinden itibaren bir hafta içinde ek bir dilekçe ile temyiz nedenleri belirtilecektir (Ek-8).

Süresi içinde yapılan temyiz başvurusu, hükmün kesinleşmesini engeller. Mahkumiyet hükümleri kesinleşmeden infaz edilemez. Bu nedenle, kararda aksine bir hüküm bulunmadığı sürece, eşya ile ilgili olarak verilen kararların uygulanması için kararın kesinleşmesinin beklenmesi gerekmektedir.

4353 sayılı Kanunun 27 nci maddesinde, hazine avukatı olmayan yerlerde kanun yoluna gidilmesinden vazgeçilmesine ilişkin tekliflerin idare amirleri tarafından yapılacağı belirtilmektedir. Bu nedenle, kararın temyiz edilmesinde yarar görülüyorsa, temyizden vazgeçme talepleri idare amirleri tarafından Maliye Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü'nün 29.04.2009 tarihli ve 19 Sıra No.lu "Ceza Mahkemelerinden ve C. Başsavcılıklarından Verilen Kararların İtiraz ve Temyizi Hakkında Uygulanacak Usul ve Esaslar" başlıklı İç Genelgesindeki açıklamalar doğrultusunda yapılacaktır.

1.3.1.4.3. Karar Düzeltme

1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 322 nci maddesinin son fıkrasına göre; karar düzeltilmesini istemek yetkisi Cumhuriyet Başsavcısına ait olduğundan temyiz üzerine Yargıtay Ceza Daireleri tarafından verilen kararın tebliğinden itibaren kararı veren mahkemenin bulunduğu yerdeki Cumhuriyet Savcısına karar düzeltme talebinde bulunulacaktır (Ek-9). Cumhuriyet Savcısı, ilgililerin başvurusu üzerine, düşüncesiyle birlikte evrakı gereği takdir edilmek üzere Cumhuriyet Başsavcılığına gönderir. Ancak bu durum infazın geri bırakılmasını gerektirmez. Cumhuriyet Başsavcısı durumu inceleyip düzeltme talebini uygun gördüğü takdirde infazın geri bırakılmasını derhal mahalline bildirir ve ondan sonra gereğini yapar. Karar düzeltme talebi reddedilirse bir daha karar düzeltme talebinde bulunulamaz.

4353 sayılı Kanunun 33 üncü maddesi gereğince, karar düzeltme yoluna gidilmesi için kanuni sebepler olup olmadığının takdiri, hazine avukatı olmayan yerlerde idare amirine aittir.

1.3.1.4.4. Yargılamanın Yenilenmesi

Ceza mahkemesi kararlarının kesinleşmesinden sonra; duruşmada sanığın veya hükümlünün lehine ileri sürülen ve hükme etkili olan bir belgenin sahteliği anlaşılırsa veya hükme katılmış olan hakimlerden biri, aleyhine ceza kovuşturmasını veya bir ceza ile mahkumiyetini gerektirecek nitelikte olarak görevlerini yapmada sanık veya hükümlü lehine kusur etmiş ise ya

da sanık beraat ettikten sonra suçla ilgili olarak hakim önünde güvenilebilir nitelikte ikrarda bulunmuşsa kararı veren mahkemeye başvurularak yargılamanın yenilenmesi talep edilecektir (Ek-10). 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 66 ncı maddesinde yer alan dava zamanaşımı süresi içinde yargılamanın yenilenmesi talep edilebilir.

Mahkeme yargılamanın yenilenmesi talebini reddederse, karara “**1.3.1.5.1.İtiraz**” başlıklı bölümdeki açıklamalar doğrultusunda itiraz edilecektir.

Mahkeme yargılamanın yenilenmesi talebini kabul ederse, delil toplama işleminden başlayarak yeniden yargılama yapılır ve yeni bir karar verilir. Bu karara karşı “**1.3.1.5.2. Temyiz**” başlığındaki açıklamalara göre işlem yapılacaktır.

1.3.2. Hazine Avukatı Bulunan Yerlerde

4353 sayılı kanun gereğince dava, hazine avukatı tarafından takip edileceğinden gümrük idaresi dava ile ilgili bilgi ve belgelerin duruşma gününden önce hazine avukatına iletilmesini sağlayacak, varsa dava sırasında ortaya çıkan yeni durumları veya delilleri ivedilikle hazine avukatına gönderecektir.

1.4. Müsadere

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 256 ncı maddesine göre, müsadere kararı verilmesi gereken hallerde, kamu davası açılmamış veya kamu davası açılmış olup da esasla beraber bir karar verilmemişse; karar verilmesi için, Cumhuriyet Savcısı veya katılan, davayı görmeye yetkili mahkemeye başvurabilir.

Bu hüküm gereğince, müsadere edilmesi gereken eşyalar için bir karar verilmemiş ise hazine avukatı bulunan yerlerde gerekli bilgi ve belgeler hazine avukatına gönderilerek müsadere kararı alınması talep edilecektir.

Hazine avukatı bulunmayan yerlerde mahkemeye başvurularak müsadere kararı verilmesi talep edilecektir (Ek-11). Mahkeme suç konusu olmayan eşya hariç karar için duruşma yapacağından duruşmada idare temsilcisinin bulunması sağlanacak, mahkeme eşyaların iadesine karar verirse, karar “**1.3.1.5.2.Temyiz**” başlıklı bölümdeki açıklamalar doğrultusunda temyiz edilecektir.

1.5. Para Cezalarının Tahsilatı

Mülga 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun gümrük idarelerine para cezalarına ilişkin ilamları takip ve tahsil etme yetkisi veren 28 inci maddesine paralel özel bir düzenleme 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda yer almamıştır. Bu nedenle, 5607 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 31.03.2007 tarihinden itibaren gümrük idarelerinin para cezalarına ilişkin ilamları takip ve tahsil etme yetkisi kalmamıştır.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu uyarınca mahkemelerce verilen adli para cezalarının tahsil işlemleri, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 106 ncı maddesi hükmüne göre Cumhuriyet Savcılarınca yürütülecektir.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 17 nci maddesi hükmü uyarınca Cumhuriyet Savcıları tarafından verilen idari para cezaları ise 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17 nci maddesinin dördüncü fıkrası hükmü gereğince Maliye Bakanlığınca belirlenecek tahsil

daireleri tarafından tahsil edilecektir.

2. HUKUK DAVALARI

2.1. Hazine Avukatı Bulunmayan Yerlerde

2.1.1. Davanın Takibi

4353 sayılı Kanununun 26 ncı maddesi gereğince; merkezde Başhukuk Müşaviri ve Muhakemat Genel Müdürünün ve illerde muhakemat müdürlerinin ve teşkilat olmayan yerlerde hazine avukatının uygun mütalaası olmadıkça hiç bir dava açılmaz ve hiç bir icra takibi yapılamaz. Bu nedenle, idare tarafından dava açılması gerekiyorsa, öncelikle ilgili muhakemat müdürlüğünden onay alınacaktır.

İdare tarafından açılan davaların takibinde;

- Konu ile ilgili belgeler dava dilekçesine eklenecek (Ek-12),
- Duruşmalar titizlikle takip edilerek bütün duruşmalara katılınacak, mazeret varsa bu durum mazeret dilekçesi ile mahkemeye bildirilecek,
- Mahkemenin ara kararlarının gerekleri süresinde yerine getirilecek,
- Mahkemece verilen ve özellikle kesin olduğu belirtilen sürelerle uyulmasına özen gösterilecektir.

İdare aleyhine açılan davaların takibinde;

- Cevap dilekçesi 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 195/2 maddesi uyarınca otuz gün içinde verilecek (Ek-13),
- Cevap dilekçesinde 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 187 nci maddesinde sayılan ilk itirazlar varsa bunlar belirtilecek,
- Cevap dilekçesinde dava konusu hakkında ayrıntılı savunma yapılacak,
- Duruşmaların mümkün olduğunca takibi sağlanacak,
- Mahkemenin ara kararlarının gerekleri süresinde yerine getirilecek,
- Mahkemelerce verilen sürelerle uyulacaktır.

Davaların takibinde, Maliye Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü'nün 29.04.2009 tarihli ve 4 Sıra No.lu Hukuk Davaların Açılmasında, Savunulmasında, Takibinde ve Sonuçlanmasında Dikkat Edilecek Hususlar başlıklı İç Genelgesinde belirtilen hususlar göz önüne alınacaktır.

2.1.2. Bilirkişi ve Bilirkişi Raporuna İtiraz

1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 277 nci maddesine göre, bilirkişilerin ret sebepleri hakimler hakkındaki ret sebepleridir. Buna göre, bilirkişinin davanın taraflarından birine nasihat vermiş veya yol göstermiş olması, taraflardan biri veya üçüncü kişi karşısında kanunen gerekmediği halde görüşünü bildirmiş olması, davada tanık veya hakem ve yahut hâkim sıfatıyla dinlenmiş veya hareket etmiş olması, davanın dördüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) civar hısımlarına ait bulunması, dava sırasında taraflardan biri ile arasında dava veya düşmanlık bulunması veya tarafsızlığından şüphede edilmesini gerektirecek önemli sebeplerin bulunması halinde bilirkişinin seçildiğinin öğrenildiği tarihten itibaren üç gün içinde bilirkişinin reddi talep edilecektir (Ek-14).

Bilirkişi raporları gümrük idaresine tebliğ edildiğinde bilirkişi raporu incelenerek itirazlar, gerekirse yeni bilirkişi incelemesi yaptırılması talebi tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içerisinde mahkemeye bildirilecektir (Ek-15).

2.1.3. Kanun Yolları

2.1.3.1. Temyiz

4353 sayılı Kanununun 32 nci maddesi gereğince, aynı Kanun'un 27, 28, 29 ve 30 uncu maddeleri hükümlerine uygun bir karar alınmiş olmadıkça tamamen veya kısmen Devlet aleyhine neticelenen davalarla icra takiplerinden yüksek dereceli mercilerde tetkiki istenilmesi mümkün olanlar hakkında kanun yollarına gidilmesi mecburidir.

1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun Geçici 2 nci maddesine göre, bölge adliye mahkemelerinin Resmi Gazetede ilan edilecek göreve başlama tarihinden önce aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 26.9.2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ila 454 üncü madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427/2 maddesine göre miktar veya değeri "bin" lirayı geçmeyen taşınır mal ve alacak davalarına ilişkin nihaî kararlar kesindir ve temyiz edilemez. Ancak bu parasal sınır her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılmaktadır.

Davanın idare aleyhine sonuçlanması halinde; Asliye Hukuk Mahkemesi kararlarına karşı kararın tebliğinden itibaren onbeş gün içinde, Sulh Hukuk Mahkemesi kararlarına karşı, kararın tebliğinden itibaren sekiz gün içinde, İş Mahkemeleri kararlarına karşı karar yüze karşı okunmuşsa tefhim, yoksa tebliğ tarihinden itibaren sekiz gün içinde karar temyiz edilecektir (Ek-16).

Temyiz dilekçesinde 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 428 inci maddesinde sayılan sebeplerle, davaya ilişkin diğer sebepler belirtilecek, dava konusu para alacağı ise İcra ve İflas Kanununun 36 nci maddesine göre tehir-i icra isteminde bulunulacaktır.

Karar, karşı tarafça temyiz edilmiş ise, temyiz dilekçesinin gümrük idaresine tebliğ gününden başlayarak on gün içinde cevap dilekçesi verilebilir (Ek-17). Temyiz dilekçesinde yeni bir husus ileri sürülmemiş ise, cevap verme zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak, temyiz dilekçesinde yeni iddialar ileri sürülmüşse veya kısmen idare aleyhine verilmiş bir kararda

temyiz süresi kaçırılmış ise cevap dilekçesinde karara ilişkin itirazlar bildirilerek temyiz talebinde bulunulacaktır.

4353 sayılı Kanununun 27 nci maddesinde, hazine avukatı olmayan yerlerde kanun yoluna vazgeçme tekliflerinin idare amirleri tarafından yapılacağı belirtilmektedir. Bu nedenle, kararın temyiz edilmesinde yarar görülüyorsa, temyizden vazgeçme talepleri idare amirleri tarafından Maliye Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü'nün 29.04.2009 tarihli 4 Sıra No.lu Hukuk Davaların Açılmasında, Savunulmasında, Takibinde ve Sonuçlanmasında Dikkat Edilecek Hususlar ve 29.04.2009 tarihli ve 3 Sıra No.lu Temsil Yetkisinin Kullanılması, Muhakemat Müdürünün Vazgeçme Yetkisi başlıklı İç Genelgelerindeki açıklamalar doğrultusunda yapılacaktır.

2.1.3.2. Karar Düzeltme

Temyiz dilekçesi ve -kanuni süre içinde verilmiş olması şartıyla- karşı tarafın cevap dilekçesinde ileri sürülüp hükme etkisi olan itirazların kısmen veya tamamen cevapsız bırakılmış olması, Yargıtay kararında birbirine aykırı fıkralar bulunması, Yargıtay incelemesi sırasında hükmün esasını etkileyen belgelerde bir hile veya sahteliğin ortaya çıkması veya Yargıtay kararının usul ve kanuna aykırı bulunması hallerinde, Yargıtay Hukuk Dairesi kararının tebliğinden itibaren on beş gün içinde karar düzeltme talebinde bulunulacaktır (Ek-18).

Karar düzeltme talebini içeren dilekçede, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 440 ıncı maddesinde sayılan sebeplerle, davaya ilişkin diğer sebepler belirtilecektir.

Aşağıda belirtilen kararlar aleyhine karar düzeltme yoluna gidilemez:

- Miktar veya değeri "altıbin" liradan az olan davalara ait hükümlerin onanması veya bozulmasına ilişkin kararlar, [Bu parasal sınır her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılmaktadır. Bkz. 2.1.5.5. Karar Düzeltme Sınırı (HUMK m. 440)]

- 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 8 inci maddesinde gösterilen davalara ait hükümlerin onanmasına veya bozulmasına ilişkin kararlar (8 inci maddenin II numaralı fıkrasının 6 no.lu bendindeki davalar, bu fıkranın (1) numaralı bendindeki hüküm saklı kalmak koşuluyla; kira sözleşmesine dayanan tahliye ve akdin feshi davaları ile bu davalarla birlikte açılmış kira alacağı ve tazminat davaları ve bunlara karşılık olarak açılan davalar ve Kat Mülkiyeti Kanunundan doğan davalar hariç),

- Görevsizlik, yetkisizlik, hâkimin reddi, dava veya karşılık davanın açılmamış sayılması, davaların birleştirilmesi ve merci belirtilmesi kararları,

- Hakemlerin verdiği hükümlerin ve tahkim hükümlerine göre mahkemece verilecek kararların onanmasına veya bozulmasına ilişkin kararlar.

4353 sayılı Kanununun 33 üncü maddesi gereğince, karar düzeltme yoluna gidilmesi için yasal sebeplerin mevcut olup olmadığının takdiri, hazine avukatı olmayan yerlerde idare amirine aittir.

2.1.3.3. Yargılamanın İadesi

HUMK'un 445 inci maddesine göre kesinleşmiş kararlar hakkında;

- Hükümü etkileyen yeni bir senet veya belgenin elde edildiği,
- Hükme esas alınan senedin sahte olduğunun anlaşılması halinde sahtelik hakkındaki hükmün kesinleştiği,
- Hükme esas alınan bir ilamın kesin bir hükümle ortadan kaldırıldığı öğrenildiği,
- İfadesi hükme esas alınan bir tanığın hükümden sonra yalan tanıklıktan mahkum edilmesi halinde mahkumiyete ilişkin hükmün kesinleştiği,
- Bilirkişinin kasten gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu ilişkin bir mahkeme hükmü varsa bu kararın kesinleştiği,
- Lehine hüküm verilen tarafın yalan yere yemin etmesi nedeniyle mahkumiyet hükmü verildiği hallerde ceza mahkemesi hükmünün kesinleştiği,
- Lehine hüküm verilen tarafın hükme etkili olan bir hile kullanmış olması halinde bu hilenin öğrenildiği,
- Davaya bakması yasak olan bir hakim tarafından davaya bakılmış ve hüküm verilmiş ise hükmün aleyhine hüküm verilen tarafa tebliğ edildiği,

Tarihten itibaren üç ay,

- Tarafları, dava sebebi ve konusu aynı olan bir dava hakkında birbirine aykırı kesinleşmiş iki hüküm bulunması halinde ikinci hükmün kesinleştiği,

Tarihten itibaren on sene,

İçinde yargılamanın iadesi talep edilebilir (Ek-19). Yargılamanın iadesi talebi üzerine ilk kararı veren mahkeme, talebin reddine veya davanın yeniden görülmesine karar verir.

Mahkeme yargılamanın iadesi talebini reddederse, karara “**2.1.3. Kanun Yolları**” başlıklı bölümdeki açıklamalar doğrultusunda işlem yapılacaktır.

Mahkeme yargılamanın iadesi talebini kabul ederse, delil toplama işleminden başlayarak yeniden yargılama yapılır ve yeni bir karar verilir. Bu karara karşı “**2.1.3. Kanun Yolları**” başlığındaki açıklamalara göre işlem yapılacaktır.

2.1.4. Hükümlerin Açıklanması (Tavzihi)

Mahkemece verilen hüküm açık değilse, anlaşılamiyorsa veya uygulanamayacak nitelikte ise, davacı veya davalı hükmün icrasına kadar kararı veren mahkemeye bir dilekçe vererek 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 455 inci maddesi uyarınca hükmün açıklanmasını talep edebilir.

2.1.5. Parasal Sınırların Belirlenmesi

1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun Ek 4 üncü maddesine göre; görev, kesin hüküm, istinaf, temyiz, Yargıtayda duruşma, senetle ispata ve sulh mahkemelerindeki taksim davalarında muhakeme usulünün belirlenmesine ilişkin maddelerdeki parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların on lirayı aşmayan kısımları dikkate alınmaz. Bu uygulama nedeniyle mahkemelerce görevsizlik kararı verilemez.

Aşağıdaki listede, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan maddelere göre parasal sınırlar yıllar itibariyle verilmektedir. Dava takip edilirken bu sınırlara dikkat edilerek işlem yapılacaktır.

2.1.5.1. Sulh/Asliye Hukuk Görev Sınırı (HUMK m. 8/I)

1996	: 100,00
1998	: 200,00
2000	: 400,00
2005	: 5.000,00
2006	: 5.490,00
2007	: 5.910,00
2008	: 6.330,00
2009	: 7.080,00

2.1.5.2. Senetle İspat Sınırı (HUMK m. 288)

1996	: 10,00
1998	: 20,00
2000	: 40,00
2005	: 400,00
2006	: 430,00
2007	: 460,00
2008	: 490,00
2009	: 540,00

2.1.5.3. Temyiz Sınırı (HUMK m. 427)

1996	: 10,00
1998	: 20,00
2000	: 40,00
2005	: 1000,00
2006	: 1090,00
2007	: 1.170,00
2008	: 1.250,00
2009	: 1.400,00

2.1.5.4. Temyizde Duruşma Sınırı (HUMK m. 438)

1996	: 200,00
1998	: 400,00
2000	: 800,00
2005	: 10.000,00
2006	: 10.980,00
2007	: 11.830,00
2008	: 12.680,00
2009	: 14.200,00

2.1.5.5. Karar Düzeltme Sınırı (HUMK m. 440)

1996	: 150,00
1998	: 300,00
2000	: 600,00
2005	: 6.000,00
2006	: 6.580,00
2007	: 7.090,00
2008	: 7.600,00
2009	: 8.510,00

2010 ve sonraki yıllar için parasal sınırlarda yapılacak değişiklikler Hukuk Müşavirliğince güncellenerek ayrıca bildirilecektir.

2.2. Hazine Avukatı Bulunan Yerlerde

Hukuk mahkemelerinde dava açıldığında, mahkemece gümrük idaresine tebliğ edilen duruşma davetiyesi, dava dilekçesi ve ekleri, dava dilekçesindeki iddiaların karşılanmasına yönelik bilgi ve belgeler süreler dikkate alınarak muhakemat müdürlüğüne gönderilecektir.

3. İDARİ DAVALAR

3.1. Davanın Takibi

485 sayılı Gümrük Müsteşarlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin (541 sayılı K.H.K. ile değişik) 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca İdari Yargı mercilerine savunma, itiraz, temyiz, karar düzeltme, süre uzatımı dilekçeleri verilmesi konularındaki merkeze ait yetkiler 18.02.2000 tarihli ve 23968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3 Seri no.lu Gümrük Genel Tebliği (Yetki Devri) ile değişik 08.12.1994 tarihli ve 22135 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 Seri no.lu Gümrük Genel Tebliği (Yetki Devri) ile taşra idarelerine devredilmiştir.

Davaların takibi, işlemi tesis eden veya eylemde bulunan merkez veya taşra teşkilatı birimince yapılacak, düzenleyici işlemlere (tüzük, yönetmelik, genelge, tebliğ vb.) veya düzenleyici işlemlerle birlikte bunların uygulanmasına ilişkin bireysel işlemlere karşı dava açılması halinde dava ilgili merkez birimince takip edilecektir.

İdari davaların takibinde 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine ve aşağıda belirlenen usul ve esaslara uyulması gerekmektedir.

3.1.1. Tebligat Aşaması

Dava, doğrudan doğruya Gümrük İdaresine karşı açılabileceği gibi Müsteşarlık hasım gösterilerek de açılmış olabilir.

Dava dilekçesi, yargı kararları ve benzeri evrak, dava konusu işlemi tesis eden veya eylemde bulunan gümrük idaresine tebliğ edilmiş ise, öncelikle tebliğ zarfının üzerine tebliğ tarihi yazılacaktır. Evrak Müsteşarlığa tebliğ edilmiş ise ilgili merkez birimi, yine zarfın üzerine tebliğ tarihini yazarak derhal ilgili birime intikal ettirecektir. Bu durumda tebliğ tarihi, Müsteşarlığın tebellüğ ettiği tarih olacağından, dava dilekçesinin idareye geldiği tarih değil, Müsteşarlıkça zarfın üzerine yazılmış olan tarih tebliğ tarihi olacaktır.

Dava evrakı gümrük idarelerine intikal ettirildikten sonra Gümrük Müdürü veya Müdür Yardımcısının havalesi ile gümrük kaydına alınacak ve işlem dosyası iliştilererek üzerindeki havaleye istinaden ilgili servise iletilecektir.

Süresi geçirildikten sonra savunma, savunmaya cevap, temyiz, itiraz ve karar düzeltme talebinde bulunulması halinde hak kaybı ve/veya kamu (hazine) zararı sözkonusu olabileceğinden yasal sürelerle riayet edilecektir.

3.1.2. Sürelerin Hesaplanması

Süreler tebliğ, yayın veya ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlar. Tatil günleri sürelerle dahildir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 8 inci maddesine göre, sürenin son günü tatil gününe rastlarsa, süre tatil gününü izleyen çalışma gününün mesai bitimine kadar uzar.

Anılan Kanunun 61 inci maddesinin birinci fıkrasına göre çalışmaya ara verme (adli tatil) süresi 1 Ağustos - 5 Eylül tarihleri arasındadır. Sürenin son gününün çalışmaya ara verme zamanına (adli tatile) rastlaması halinde süre, çalışmaya ara vermenin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün daha uzar.

Ancak, aynı Kanunun 62 nci maddesine göre, yürütmenin durdurulmasına itiraz ile ara kararının gereğinin yerine getirilmesi işlemlerine ilişkin sürelerin ara verme zamanına rastlaması halinde yedi gün süre uzatımı uygulanmaz.

3.1.3. Cevap Dilekçesi (1. Savunma)

Cevap dilekçesi verme süresi, dava dilekçesinin tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 30 gündür. Ancak, yürütmenin durdurulması istemli davalarda mahkemece cevap süresi kısaltılabilir.

Davaya verilecek cevabın haklı nedenlerle süresinde verilemeyeceğinin anlaşılması halinde bir defaya mahsus olmak üzere cevap süresinin uzatılması, yine cevap süresi içinde Mahkemesinden talep edilebilir (Ek-20). Temyize ve itiraza cevap aşamasında, cevap süresinin uzatılması talep edilemez.

Cevap dilekçesi, tebliğ zarfının üzerinde yazılı mahkemeye hitaben yazılacak ve dilekçe ekleriyle birlikte davacı sayısından bir adet fazla nüsha olarak Mahkemeye verilecektir (Ek-21).

Gümrük Müdürlüğü, davanın açılmış olduğu mahkemenin bulunduğu yerden başka bir il veya ilçede ise, cevap dilekçesi; gümrük idaresinin bulunduğu yerdeki vergi veya idare mahkemesi, bunlardan yalnızca birinin bulunması halinde bu mahkeme, vergi veya idare mahkemeleri bulunmuyorsa Asliye Hukuk Mahkemesi aracılığıyla gönderilecektir.

Dava konusunun hazineyi ilgilendirdiği davalarda, cevap (birinci savunma) dilekçesi bir yazı ile muhakemat müdürlüğüne gönderilerek görüş istenecektir (Ek-22).

Davanın duruşmalı olarak görülmesinin yararlı olacağını düşünülmesi halinde, cevap dilekçesinin sağ üst köşesine “Duruşma İstemlidir” ibaresi yazılacak, ayrıca “Sonuç ve İstem” kısmında duruşma talebinin olduğu belirtilecektir.

Cevap dilekçesinde, önce usule ilişkin itirazlarımız bildirilecek, daha sonra davanın esasına ilişkin cevaplarımız yazılacaktır.

3.1.3.1. Usule İlişkin İtirazlar

3.1.3.1.1. Görev ve Yetki

Açılan dava adli yargının görev alanına girmesine rağmen idari yargıda açılmışsa veya idare mahkemesinde açılması gereken bir dava vergi mahkemesinde veya vergi mahkemesinde açılması gereken bir dava idare mahkemesinde açılmışsa veya Danıştay'da açılması gereken bir dava idare veya vergi mahkemesinde açılmışsa, bu tür durumlarda yargı yolu ve görev yönünden usul itirazında bulunulacaktır.

Yer yönünden genel yetkili idare mahkemesi, dava konusu idari işlem, eylem veya sözleşmeyi yapan idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesi olup, 2577 sayılı Kanunun 32, 33, 34, 35, 36 ve 37 nci maddelerinde düzenlenen yetki kuralları incelenerek, dava yer yönünden yetkili mahkemede açılmamışsa yetki yönünden usul itirazında bulunulacaktır.

3.1.3.1.2. İdari Mercii Tecavüzü

2577 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca, idari eylemlerden dolayı haklarının ihlal edildiği iddiasıyla ilgililerce dava açılmadan önce idareye başvurulması gerekmekte olup, bu çerçevede idareye başvurulmadan dava açılmış olması halinde, idari mercii tecavüzü yönünden usul itirazında bulunularak, dilekçenin görevli idare merciiine tevdiine karar verilmesi talep edilecektir.

3.1.3.1.3. Süreaşımı

Dava konusu işlemin davacıya tebliğ tarihi ile dava dilekçelerinin yargı mercii kaydına giriş tarihleri karşılaştırılarak, davanın süresinde açılıp açılmadığına bakılacak, dava, 2577 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde öngörülen süreler içerisinde açılmamışsa, süreaşımı yönünden usul itirazında bulunulacaktır.

3.1.3.1.4. Husumet

İdari davaların, idari işlem veya eylemi kesin olarak yapan veya yapmaya yetkili bulunan merciler aleyhine açılması gerekmektedir. Bu sebeple, dava konusu işlem Müsteşarlığımızca tesis edilmediyse, Müsteşarlığımızın davalı konumundan çıkarılması ve dava konusu işlemi tesis eden veya tesis etmeye yetkili olan idareye husumet yöneltilmesi talep edilerek husumet

yönünden usul itirazında bulunulacaktır.

3.1.3.1.5. Birden Fazla İşlem Aleyhine Dava Açılmış Olması

Her idari işlem aleyhine ayrı dava açılması gerektiğinden ve sadece aralarında maddi veya hukuki yönden bağılılık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı bir dilekçe ile dava açılabilceğinden, yine, birden fazla şahsın müşterek dilekçeyle dava açabilmesi için davacıların hak veya menfaatlerinde iştirak bulunması ve davaya yol açan maddi olay veya hukuki sebeplerde birlik olması gerektiğinden, dava dilekçeleri bu yönüyle de incelenecek, aksine bir durumla karşılaşılmaması halinde yapılacak savunmada, 2577 sayılı Kanunun 5, 14/3-g. ve 15/1-d. maddeleri uyarınca dilekçenin reddine karar verilmesi talep edilecektir.

3.1.3.1.6. İcrai İşlem Bulunmaması

2577 sayılı Kanunun “dilekçe üzerine ilk inceleme” başlıklı 14 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrasının (d) bendinde, “idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlemin olmasının” lazım geldiği; 15 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde ise, “14/1-d. maddesi uyarınca idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlemin olmaması halinde davanın reddedileceği” hükme bağlanmıştır.

Bu nedenle, icrai yönü bulunmayan işlemlere karşı açılan davalarda, 2577 sayılı Kanunun 15/1-b. maddesi uyarınca davanın icrai işlem bulunmaması yönünden reddine karar verilmesi talep edilerek usul itirazında bulunulacaktır.

3.1.3.1.7. Derdestlik

İdari iş ve işlemlerin ikinci kere yargılmasının yapılması, yani, evvelce yargı mercii önüne getirilmiş ve yargılması devam eden hususların, başka bir davada ikinci kere görülmesi usul hukukuna aykırıdır. Bu tür durumlarda, davanın derdestlik yönünden reddine karar verilmesi talep edilerek usul itirazında bulunulacaktır.

3.1.3.1.8. Konu ve Menfaat

İdari davaların açılmasındaki hukuki menfaatin ve işlem ile olan alakanın, davanın açıldığı tarihte mevcut olması ve davanın sonuna kadar devam etmesi gerekmektedir. Davacının dava konusu işlem veya eylem ile olan menfaat, alaka ve irtibatı dava açıldığı tarihte mevcut değilse veya dava devam ederken ortadan kalkmış ise, konusuz kalan davanın menfaat yönünden reddine karar verilmesi talep edilerek usul itirazında bulunulacaktır.

Yukarıda belirtilen usul itirazları cevap dilekçesinde (bu Genelgenin yürürlüğe girdiği tarihten evvelki dilekçelerimizde) belirtilmemiş olsa bile, dosyanın incelenmesi ile tespit edildiği takdirde davanın her aşamasında (itiraz, temyiz, karar düzeltme v.s.) ileri sürülecektir.

3.1.3.2. Esasa İlişkin Cevaplar

Esas yönünden yapılacak savunmalarda; dava konusu işleme veya eyleme dayanak teşkil eden mevzuat hükümleri (kanun, tüzük, yönetmelik, genelge v.s.) belirtildikten ve ilgili mevzuat hükmünün ne şekilde yorumlanıp uygulandığı açıklandıktan sonra, karşı taraf (davacının) iddialarının karşılanmasına yönelik hususlara yer verilecektir. Davaya ilişkin tüm bilgi ve belgeler de cevap dilekçesine (savunmamıza) eklenecek, özellikle beyannameyi de içeren işlem

dosyasının aslı veya onaylı örneği mutlaka mahkemeye gönderilecektir.

Savunmalarımızda; mümkün olduğu kadar idare lehine emsal teşkil edecek ilk derece mahkemesi veya temyiz mercii kararlarından faydalanılacak olup, birer suret de savunmalara eklenecektir.

3.1.4. Yürütmenin Durdurulması

İdari mahkemelerde dava açılması dava konusu idari işlemin yürütülmesini durdurmaz. Ancak, idari işlemin uygulanması halinde “telafisi güç veya imkansız zararların doğması” ve idari işlemin “açıkça hukuka aykırı olması” şartlarının “birlikte” gerçekleşmesi halinde gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir. Yürütmenin durdurulması, davanın her safhasında istenilebilir.

Ancak, vergi mahkemelerinde dava açılması halinde, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Hakkında Kanun’un 27/3 maddesine göre dava konusu işlemin yürütülmesi kendiliğinden duracağından tahsil aşamasına geçilemeyecektir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’a göre düzenlenen ödeme emirlerine karşı vergi mahkemelerinde dava açılmış olması dava konusu ödeme emrinin yürütülmesini durdurmaz.

Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlara karşı;

-Danıştay Dava Dairelerince verilmiş ise, konusuna göre İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurullarına,

-İdare veya Vergi Mahkemeleri tarafından verilmiş ise, Bölge İdare Mahkemesine,

-Adli tatil süresinde, İdare ve Vergi Mahkemeleri tarafından verilen kararlara karşı en yakın Nöbetçi Vergi Mahkemesine veya kararı veren hakimın katılmadığı Nöbetçi Mahkemeye kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren yedi gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilecektir (Ek-23).

İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir, bu tür kararlara karşı itiraz/temyiz yoluna başvurulamaz.

Dava dilekçesinde yürütmenin durdurulması talep edilmiş ve idarenin cevabından sonra bu konuda karar verilecek ise yürütmeyi durdurma talebinin yerinde olmadığı cevap dilekçesinde belirtilerek reddi istenecektir.

İdarenin savunması alınıncaya kadar verilmiş olan yürütmenin durdurulması kararları hakkında idarenin savunması alındıktan sonra yeni bir karar verileceğinden, idarece öncelikle savunma verilecek ve yeni karara karşı itiraz edilecektir.

İtiraz/temyiz aşamasında yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilmiş olan kararlara karşı itiraz edilemez.

3.1.5. Cevaba Cevap Dilekçesi (2. Savunma)

İdarenin savunması (cevap) ilgili mahkeme tarafından davacıya tebliğ edilir. Davacı buna karşı, ikinci bir dilekçe verebilir. Davacının ikinci dilekçesinin ilgili mahkemece gönderilmesi halinde; alınan bu dilekçe, cevaplandırılması gereken husus bulunup bulunmadığı yönüyle incelenecek ve hazırlanan cevap yazısı tebliğ tarihini izleyen günden itibaren otuz gün içerisinde ilgili mahkemeye gönderilecektir (Ek-24).

İdarenin verdiği cevaba karşı davacı tarafından verilen ikinci dilekçede yeni bir iddiada bulunulmuşsa, cevaba cevap dilekçesinde bu iddialara yönelik savunmamız bildirilecek, ilk cevap dilekçesinde belirtilen hususların tekrarlanmamasına dikkat edilecektir.

Cevaba cevap dilekçesi verildikten sonra dava ile ilgili yeni bir maddi veya hukuki durumun ortaya çıkması halinde, nihai karar verilinceye kadar ek beyan dilekçesi ile bu hususlar mahkemeye bildirilebilir (Ek-25).

3.1.6. Ara Kararları Üzerine Yapılacak İşlemler

Mahkemeler belirlenen süre içinde lüzum gördükleri evrakın gönderilmesini ve her türlü bilginin verilmesini taraflardan ve ilgili diğer yerlerden isteyebilirler. Bu kararların süresi içerisinde yerine getirilmesi zorunludur.

Ara kararlar istenilen bilgi ve belgelerin verilen süre içerisinde karşılanmasının mümkün olmaması halinde, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20 nci maddesi gereğince ek süre talep edilebilir (Ek-26). Haklı sebeplerin bulunması halinde bu süre, bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir.

Ara kararı ile talep edilen bilgi ve belgelerin neler olduğu tespit edilerek, istenilen bu bilgi ve belgeler süresi içerisinde ilgili mahkemeye gönderilecektir.

3.1.7. Bilirkişi ve Bilirkişi Raporuna İtiraz

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31 inci maddesine göre, Kanunda hüküm bulunmayan hallerde bilirkişi ile ilgili hususlarda 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uygulanır.

Bu nedenle bilirkişiye ve bilirkişi raporuna itiraz edilmesi gereken hallerde "**2.1.2. Bilirkişi ve Bilirkişi Raporuna İtiraz**" bölümündeki açıklamalar doğrultusunda işlem yapılacaktır.

3.1.8. Duruşma

Davanın duruşmalı olarak görülmesinin istenilmesi halinde, duruşma talebinin dava dilekçesi veya cevap ve savunma dilekçelerinde belirtilmesi gerekir. Miktar ve değeri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 17 nci maddesine göre 1.000,00 (Bin)TL'yi aşmayan vergi ve tam yargı davalarında duruşma istenilemez. Maddedeki parasal sınırlar, 08/06/2000 tarihli ve 4577 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi ile değiştirilen Ek 1 inci madde hükmü uyarınca, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle

uygulanacaktır. Bu şekilde belirlenen sınırların on lirayı aşmayan kısımları dikkate alınmayacaktır. Ancak, Danıştay ve mahkemeler, re'sen duruşma yapılmasına karar verebilirler. Yıllara göre parasal sınırlar aşağıda belirtilmektedir:

Parasal Sınırlar :

2000	: 1.000,00
2001	: 1.560,00
2002	: 2.380,00
2003	: 3.780,00
2004	: 4.850,00
2005	: 5.390,00
2006	: 5.910,00
2007	: 6.370,00
2008	: 6.820,00
2009	: 7.630,00

2010 ve sonraki yıllar için parasal sınırlarda yapılacak değişiklikler Hukuk Müşavirliğince güncellenerek ayrıca bildirilecektir

Ödeme emrinin iptaline ilişkin davalarda, parasal sınıra bakılmaksızın duruşma istenebilir.

Vergi ve idare mahkemelerindeki davalar ile Danıştay'ın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda taraflarca yapılacak duruşma taleplerinin yerine getirilmesi zorunludur. Talebe rağmen duruşma yapılmaması, itiraz veya temyiz incelemesinde bozma sebebidir.

Davanın duruşmalı olarak görülmesine karar verilmesi ve duruşma davetiyesinin tebliğ edilmesi halinde,

- Vergi davalarında ve Hazineyi ilgilendiren idari davalarda duruşma davetiyesi, mahkemenin bulunduğu yerdeki muhakemat müdürlüğüne bilgi ve belgeleri içeren işlem dosyası ile birlikte gönderilerek duruşmada savunmanın yapılması sağlanacaktır (Ek-27).

Hazine Avukatlarının dosyayı yeterince inceleyip bilgi sahibi olabilmeleri için dosya ve duruşma davetiyelerinin son güne bırakılmadan muhakemat müdürlüklerine gönderilmesinde gerekli özenin gösterilmesi zorunludur.

- İdare Mahkemesinde yapılacak duruşmalarda ise daire amirleri duruşmalara katılarak gerekli savunmayı yapacaklardır (4353 sayılı Kanun 24. madde).

-Vergi Mahkemelerinde yapılacak duruşmalara Müsteşarlığımız adına Hazine avukatı katılacağından, işlem dosyasının bir örneği ivedilikle ilgili muhakemat müdürlüğüne gönderilecektir.

- Ankara İdare Mahkemeleri ve Danıştay nezdinde yapılacak duruşmalarda; duruşma davetiyesi ve işlem dosyası ivedilikle Hukuk Müşavirliğine gönderilecektir.

3.1.9. Karar

Danıştay, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare ve Vergi Mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın tebellüğ tarihinden başlayarak otuz günü geçemez.

Kararın temyiz edilmesi, kararın uygulanmasına engel değildir. Bunun için mahkemeden yürütmenin durdurulması kararı alınması gerekmektedir. Ancak, haciz veya ihtiyati haciz uygulamaları ile ilgili davalarda verilen kararlar kesinleştikten sonra uygulanabilir.

Tam yargı davaları hakkındaki kararlardan belli bir miktarı içerenler genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur.

Vergi uyuşmazlıklarına ilişkin mahkeme kararlarının idareye tebliğinden sonra, vergi, resim, harçlar v.b. mali yükümlülükler ile zam ve cezaların miktarı bu kararlara göre tesbit edilerek, ilgili idarece mükellefe bildirilecektir.

Danıştay, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare ve Vergi Mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili İdare Mahkemesinde maddi ve manevi tazminat davası açılabilir.

Mahkeme kararlarının gereğinin otuz gün içerisinde kamu görevlilerince kasten yerine getirilmemesi halinde ilgili İdare aleyhine dava açılabilmesi gibi, kararı yerine getirmeyen kamu görevlisi aleyhine de tazminat davası açılabilir.

Tazminat ve vergi davalarında kararın idareye tebliğinden itibaren infazın gecikmesi sebebiyle idarece kanuni gecikme faizi ödenir (2577 sayılı Kanun md. 28).

3.1.10. İtiraz/Temyiz

3.1.10.1. İdare Aleyhine Kararlar

İdare işlem aleyhine mükelleflerin yargıya başvuruları ve yargı tarafından bu başvurularının yerinde görülerek istemlerinin kabulüne karar verilmesi halinde; İdare ve Vergi Mahkemelerinin tek hakimli olarak verdiği nihai kararlarına karşı, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi, mahkemenin bulunduğu yargı çevresindeki Bölge İdare Mahkemesi nezdinde otuz gün içinde itiraz (Ek-28); Danıştay Dava Daireleri ile İdare ve Vergi Mahkemelerinin nihai kararlarına karşı, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi, Danıştay nezdinde tebliğ tarihini izleyen otuz gün içinde temyiz (Ek-29) yoluna başvurulacaktır (2577 sayılı Kanun md. 45 ve 46).

Kararlar itiraz/temyiz edilirken öncelikle Yürütmenin Durdurulması talep edilecektir.

Temyiz dilekçesi verilirken gerekli harç ve giderlerin tamamının ödenmemiş olması halinde kararı veren mahkeme veya Danıştay daire başkanı tarafından verilecek onbeş günlük süre içerisinde tamamlanması, aksi halde temyizden vazgeçilmiş sayılacağı hususu temyiz eden gümrük idaresine yazılı olarak bildirilir. Verilen süre içinde harç ve giderler tamamlanmadığı takdirde, mahkeme veya ilk derece mahkemesi olarak davaya bakan Danıştay dairesi, kararın temyiz edilmemiş sayılmasına karar verir. Temyizin kanuni süre geçtikten sonra yapılması

halinde de kararı veren mahkeme veya ilk derece mahkemesi olarak davaya bakan Danıştay dairesi, temyiz isteminin reddine karar verir.

Mahkemenin veya Danıştay dairesinin temyiz isteminin süresi içinde yapılmamış olması nedeniyle verdiği temyiz isteminin reddi kararları ile gerekli harç ve giderlerin ödenmemesi nedeniyle verdiği temyiz edilmemiş sayılmasına ilişkin kararlarına ve dilekçenin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 3 üncü maddesine uygun olarak düzenlenmemiş olması nedeniyle temyiz isteminde bulunulmamış sayılmasına ilişkin kararlarına karşı, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren yedi gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir (2577 sayılı Kanun md. 48).

Temyiz veya itiraz yoluna başvurulmuş olması; mahkeme veya Danıştay kararlarının yürütülmesini durdurmaz. Ancak, bu kararların yürütülmesinin durdurulmasına temyiz istemini incelemeye yetkili Danıştay Dava Dairesi, Danıştay İdari/Vergi Dava Daireleri Kurulu veya itirazı incelemeye yetkili Bölge İdare Mahkemesince karar verilebilir.

İtiraz/temyiz aşamasında, yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilmiş olan kararlara karşı itiraz edilemez.

Kararın bozulması, kararın yürütülmesini kendiliğinden durdurur.

Nevi ve miktarı itibariyle önemli görülen davalar ile seri davalarda bir dosya üzerinden duruşma istenilmelidir. Danıştayda temyizen görülen davalarda temyiz talebinin Müsteşarlık veya karşı tarafça yapılmış olması ayrımı yapılmaksızın duruşma davetiyesi alındığında dosyası ile birlikte derhal Hukuk Müşavirliğine gönderilecektir.

İdare aleyhine verilen kararların itiraz/temyiz edilmesi esastır. Ancak, karar aleyhimize olmakla birlikte itirazın/temyizin sonucunda lehe bir karar alınmasının mümkün görülmediği hallerde (önceden verilmiş ve itiraz/temyizen kesinleşmiş emsal karar bulunması gibi) itiraz/temyiz süresi içinde Hukuk Müşavirliğinden gerekçe gösterilerek itirazdan/temyizden vazgeçme oluru istenebilir.

Hukuk Müşavirliğinden süresi içinde vazgeçme oluru gelmediği takdirde, karar itiraz/temyiz edilir.

3.1.10.2. İdare Lehine Kararlar

Mahkemelerce idare aleyhine açılan davanın reddedilmesi ve karara karşı itiraz/temyiz yoluna başvurulması halinde, dilekçenin tebliğ tarihini izleyen günden itibaren otuz gün içinde cevap dilekçesi hazırlanarak ilgili yargı merciine intikal ettirilecektir (Ek-30, 31).

Karşı tarafça temyiz veya itiraz yoluna başvurulmuş olması, idari işlemin yürütülmesini durdurmaz. Ancak itiraz veya temyiz merciince yürütmenin durdurulması kararı verildiği takdirde, işlemin yürütülmesi durdurulacaktır. İtiraz/temyiz aşamasında verilen yürütmenin durdurulması kararlarına karşı itiraz edilemez.

3.1.10.3. Kısmen Kabul Kısmen Ret Kararları

Kısmen kabul ve kısmen reddi içeren mahkeme kararlarına karşı, yukarıda açıklanan idare aleyhine verilen mahkeme kararlarına karşı temyiz/itiraz yoluna başvurulmasında belirtilen usul ve esaslar izlenecektir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 48/3 maddesine göre; karar süresinde temyiz edilmemiş olsa bile, karşı tarafın temyiz dilekçesine verilen cevap dilekçesinde temyiz isteminde bulunulabilir.

3.1.11. İtiraz ve Temyiz Mercilerince Verilen Kararlar

3.1.11.1. Onama Kararı

İtiraz/temyiz mercilerince, idarenin aleyhine veya kısmen aleyhine verilmiş olan mahkeme kararının onanmasına karar verildiği takdirde karar düzeltme yoluna gidilecektir. Karar düzeltme talebinde bulunulmasında hukuki yarar yoksa taşrada Başmüdülden merkezde birim amirinden vazgeçme Olur'u alınacaktır. Mahkeme kararı idarenin lehine ise, davacının karar düzeltme yoluna başvurması halinde, bu dilekçeye süresi içinde cevap verilecektir.

3.1.11.2. Bozma Kararı

İtiraz/temyiz mercilerince, idarenin lehine verilmiş olan mahkeme kararının bozulmasına karar verildiği takdirde karar düzeltme yoluna gidilecektir.

İtiraz/temyiz mercilerince, mahkeme kararının bozulmasına karar verildiği takdirde; mahkeme bozma kararına uyabilir veya eski kararında ısrar edebilir.

Bozma üzerine yeniden yapılacak yargılama sonucunda ilk derece mahkemesince verilen karar idarenin kısmen veya tamamen aleyhine ise, bu karara karşı yukarıda "**3.1.10. İtiraz/Temyiz**" bölümünde belirtilen şekilde işlem yapılacaktır.

Mahkeme bozma kararına rağmen eski kararında ısrar ederse, bu karara karşı yapılacak temyiz istemi Danıştay Dava Daireleri Kurullarınca incelenerek karara bağlanır. İlk derece mahkemesince bu karara uyulması zorunludur.

3.1.12. Karar Düzeltme

Danıştay Dava Daireleri ve İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurullarının temyiz üzerine verdikleri kararlar ile Bölge İdare Mahkemelerinin itiraz üzerine verdikleri kararlar hakkında, bir defaya mahsus olmak üzere kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren on beş gün içinde taraflarca kararın verildiği merciden; kararın esasına etkisi olan iddia ve itirazların, kararda karşılanmamış olması, kararda birbirine aykırı hükümler bulunması, kararın usul ve kanuna aykırı bulunması veya hükmün esasını etkileyen belgelerle hile ve sahtekarlığın ortaya çıkmış olması hallerinde kararın düzeltilmesi istenebilecektir (Ek-32, 33).

Davacı tarafından karar tashihi (düzeltmesi) yoluna başvurulması halinde, bu dilekçelere karşı tebliğ tarihini izleyen günden itibaren otuz gün içinde cevap dilekçesi hazırlanarak ilgili yargı merciine intikal ettirilecektir (Ek-34, 35). Karar düzeltme talebi üzerine verilen karar kesindir.

Karar düzeltme yoluna başvurulmuş olması idari işlemin yürütülmesini durdurmaz. Ancak karar düzeltme merciiince yürütmenin durdurulmasına karar verildiği takdirde, işlemin yürütülmesi durdurulacaktır. Danıştay ilgili Dairesinin karar düzeltme aşamasında yürütmenin durdurulması istemleri hakkında vermiş olduğu kararlara karşı itiraz edilmeyecektir.

Kısmen veya tamamen idare aleyhine verilen kararlara karşı karar düzeltme yoluna başvurulması esastır. Ancak, karar aleyhimize olmakla birlikte karar düzeltme sonucunda lehe bir karar alınmasının mümkün görülmediği hallerde karar düzeltme süresi içinde taşrada Başmüdür, merkezde birim amiri oluru alınarak karar düzeltme yolundan vazgeçilebilecektir.

3.1.13. Yargılamanın Yenilenmesi

Danıştay Bölge İdare Mahkemesi ile İdare ve Vergi Mahkemelerinin kesinleşmiş kararlarına karşı, aşağıda yazılı sebeplerle yargılamanın yenilenmesi istenebilir: (2577 sayılı Kanun md. 53)

- Zorlayıcı sebepler dolayısıyla veya lehine karar verilen tarafların eyleminden doğan bir sebeple elde edilemeyen bir belgenin, kararın verilmesinden sonra ele geçirilmiş olması,
- Karara esas olarak alınan belgenin sahteliğine hükmedilmiş veya sahte olduğu mahkeme veya resmi bir makam huzurunda ikrar olunmuş veya sahtelik hakkındaki hüküm karardan evvel verilmiş olup da, yargılamanın yenilenmesini isteyen kimsenin karar zamanında bundan haberi bulunmamış olması,
- Karara esas olarak alınan bir ilam hükmünün, kesinleşen bir mahkeme kararıyla bozularak ortadan kalkması,
- Bilirkişinin kasıtlı gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu mahkeme kararıyla belirlenmesi,
- Lehine karar verilen tarafın, karara etkisi olan bir hile kullanmış olması,
- Vekil veya kanuni temsilci olmayan kimseler ile davanın görülüp karara bağlanmış bulunması,
- Çekilmeye mecbur olan başkan, üye veya hakimin katılmasıyla karar verilmiş olması,
- Tarafları, konusu ve sebebi aynı olan bir dava hakkında verilen karara aykırı yeni bir kararın verilmesine neden olabilecek kanuni bir dayanak yokken, aynı mahkeme yahut başka bir mahkeme tarafından önceki ilamın hükmüne aykırı bir karar verilmiş bulunması.

Yargılamanın yenilenmesi talepleri, esas kararı vermiş olan (ilk derece) mahkemeye yapılır ve bu mahkemece karara bağlanır (Ek-36).

Yargılamanın yenilenmesi süresi birbirine aykırı iki ilamın bulunması halinde 10 yıl, diğer sebepler için 60 gündür. Bu süreler dayanılan sebebin talepte bulunan yönünden gerçekleştiği tarihi izleyen günden itibaren hesaplanır.

3.2. Tahsilat

Devlet alacaklarının tahsilini sağlamak ve bu konuda gerekli tedbirleri almak görevi, 5345 sayılı Kanun ile kurulan Gelir İdaresi Başkanlığına verilmiştir. Başkanlığın 5345 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin (e) bendindeki “Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasında kamu kurum ve kuruluşları arasında uygulama birliğini sağlamak.” görevi gereğince 6183 sayılı Kanunu uygulayan amme idareleri arasında uygulama birliğinin sağlanması ve tarafların tek kaynaktan bilgilenmelerinin temin edilmesi amacıyla **Seri:A Sıra No:1 sayılı Tahsilat Genel Tebliği hazırlanmış ve Tebliğ 30.06.2007 tarihli ve 26568 sayılı Resmi Gazete’de** yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tebliğin “Diğer Hususlar” başlıklı bölümünde “6183 sayılı Kanunun Bakanlığımıza verdiği yetki çerçevesinde bu tebliğ ile yapılan yeni düzenlemeler, bu tebliğin yayımı tarihinden sonra tesis edilecek idari işlemlere uygulanacaktır.” denilmektedir. Bu nedenle 6183 sayılı Kanun uyarınca yapılacak tahsilâtlarda Seri:A Sıra No:1 sayılı Tahsilat Genel Tebliği’nde ve Gelir İdaresi Başkanlığı’nın düzenlediği diğer Tahsilat Genel Tebliğlerinde yer alan hükümlere göre işlem yapılması gerekmektedir.

4. İLAMSIZ İCRA TAKİPLERİ

4.1. Hazine Avukatı Bulunmayan Yerlerde

Bir paranın ödenmesine veya bir teminatın verilmesine ilişkin olarak herhangi bir ilama dayanılmaksızın gümrük idareleri aleyhine ilamsız icra takibi yoluna başvurulması halinde, ödeme emrine karşı tebliğden itibaren yedi gün içinde, ödeme emrini gönderen icra dairesine itiraz edilecektir (Ek-37). Ödeme emrini gönderen icra dairesi ilgili gümrük idaresinin bulunduğu yerde değilse, itiraz dilekçesi en yakın icra dairesi kanalıyla gönderilecektir. İtiraz dilekçesinde borcun tamamına mı yoksa bir kısmına mı itiraz edildiği hususu açıkça belirtilecektir.

Süresi içinde yapılan itiraz icra takibini durdurur. Borcun bir kısmına itiraz edilmişse, itiraz edilmeyen kısım için icra takibi devam eder.

İtiraz edildikten sonra icra takibine devam edilebilmesi için, alacaklının itirazın tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde İcra Hakimliğine başvurarak itirazın kaldırılması davası veya bir yıl içinde genel mahkemelerde itirazın iptali davası açması gerekmektedir. İtirazın kaldırılması veya itirazın iptali talebinin kabulü halinde borçlu (gümrük idaresi), bu talebin reddi halinde ise alacaklı diğer tarafın talebi üzerine itiraz edilen veya dava olunan miktarın %40’ından aşağı olmamak üzere icra inkar tazminatına mahkum edilir. Bu nedenle; gümrük idaresinin icra inkar tazminatına mahkum edilmemesi için itirazın haklı sebeplere dayanması gerekmektedir. Bu durumda, alacaklının itirazın iptali veya itirazın kaldırılması davası açması halinde, davaya verilecek cevap dilekçesinde icra inkar tazminatı talep edilecektir (Ek-38).

İcra Hakimliğinin itirazın kaldırılması davasında verdiği kararlara karşı, dava konusu miktar 2009 yılı için 4.030,00 TL’yi aşıyorsa temyiz yoluna gidilebilir (2004 sayılı İcra-İflas Kanunu Md. 363). Bu parasal sınır her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılmaktadır.

Genel mahkemelerde (Sulh Hukuk, Asliye Hukuk) açılan itirazın iptali davasında verilen kararlara karşı, “**2.1.3. Kanun Yolları**” bölümünde belirtilen şekilde işlem yapılacaktır.

4.2. Hazine Avukatı Bulunan Yerlerde

Bir paranın ödenmesine veya bir teminatın verilmesine ilişkin olarak herhangi bir ilama dayanılmaksızın gümrük idareleri aleyhine ilamsız icra takibi yoluna başvurulması halinde, ödeme emrinin idareye tebliği üzerine ödeme emri konuya ilişkin bilgi ve belgelerle birlikte ödeme emrine itiraz süresinin yedi gün olduğu dikkate alınarak derhal ilgili muhakemat müdürlüğüne gönderilecektir.

5. İLÂMLI İCRA TAKİPLERİ

Bir paranın ödenmesine veya bir teminatın verilmesine ilişkin olarak herhangi bir mahkemece verilen karar üzerine gümrük idareleri aleyhine ilamlı icra takibi yoluna başvurulması halinde aşağıdaki şekilde işlem yapılacaktır:

5.1. İdari Yargı Kararları

Karara karşı kanun yollarına başvuruda bulunulup bulunulmadığı, bu başvuru sırasında mahkeme kararının Yürütmesinin Durdurulması talep edilip edilmediği, talep üzerine ne şekilde karar verildiği hususlarına dikkat edilir. İlâmda hükmedilen borcun ödenmesi için kararın kesinleşmiş olması şartı aranmaz (Devlet Harcama Belgeleri Yönetmeliği m. 51/4).

5.1.1. Kararın İcraya Konulmuş Olması

Temyiz (itiraz) taleplerinin yürütmenin durdurulması istemli olarak yapılması esas olmakla birlikte, icraya konulan karar sehven yürütmenin durdurulması istemli olarak temyiz (itiraz) edilmemiş ise, hemen temyiz (itiraz) merciine ek bir dilekçe verilerek yürütmenin durdurulması talep edilecektir.

İcranın durdurulması için, ilgili gümrük idaresince; bir dilekçe ile kararı veren mahkemeye başvurularak, dilekçenin altına “kararın yürütmenin durdurulması istemli olarak temyiz (itiraz) edildiğine dair” şerh alınacaktır. İcra emri ve şerhi içeren dilekçe, İcra Müdürlüğüne bulunduğu yerdeki muhakemat müdürlüğüne gönderilecek, icra dairesinden icranın ertelenmesi için mehil talebinde bulunulması istenecektir. İcra dairesince verilen mehil içinde yürütmenin durdurulması talebi hakkında bir karar verilmemiş ise aynı şekilde ek süre talep edilecektir. Hazine avukatı bulunmayan yerlerde bu işlemler ilgili gümrük idaresi tarafından yapılacaktır.

Yürütmenin durdurulması talebi reddedilirse, icra emri uyarınca ödeme yapılacaktır. Yürütmenin durdurulması talebi kabul edilirse, temyiz (itiraz) talebinin sonucu beklenecek, karar onandığı takdirde icra emri uyarınca ödeme yapılacaktır. Kararın bozulması halinde, bozma kararı icra dairesine verilecek ve icra takibinin durması sağlanacaktır. Bozma kararına karşı karar düzeltme yoluna başvurulmuş olsa bile, icra işlemleri olduğu yerde duracaktır. Karar düzeltme talebi kabul edilerek daha önce bozulmuş olan hüküm onanırsa, icra emri uyarınca ödeme yapılacak, karar düzeltme talebinde bulunulmaz veya talep reddedilirse mahkemece bozma kararı üzerine verilecek karar beklenecektir.

5.1.2. Karar İcraya Konulmadan Ödeme İçin İdareye Başvurulması

Temyiz (itiraz) taleplerinin yürütmenin durdurulması istemli olarak yapılması esas olmakla birlikte, karar yürütmenin durdurulması istemli olarak temyiz (itiraz) edilmemiş ise veya kararın tebliği tarihinden itibaren otuz gün içinde yürütmenin durdurulması istemi hakkında

karar verilmemiş veya bu istem reddedilmiş ise, temyiz/itiraz, kararın yürütülmesini durdurmadığından ilama uygun olarak ödeme yapılacaktır.

Kararın tebliği tarihinden itibaren otuz gün içinde yürütmenin durdurulması talebi kabul edilirse, temyiz/itiraz talebinin sonucu beklenecek, karar onandığı takdirde ilama uygun olarak ödeme yapılacaktır. Kararın bozulması ve karar düzeltme talebinde bulunulması halinde, karar düzeltme talebi kabul edilerek daha önce bozulmuş olan hüküm onanırsa, ilama uygun olarak ödeme yapılacaktır. Bozma kararına karşı karar düzeltme talebinde bulunulmaz veya talep reddedilirse, kararın yürütülmesi kendiliğinden duracağından mahkemece bozma kararı üzerine verilecek karar beklenecektir.

5.2. Adli Yargı Kararları

Karara karşı kanun yollarına başvurulup başvurulmadığı, kararın kesinleşip kesinleşmediği, tehiri icra talep edilip edilmediği ve talep üzerine ne şekilde karar verildiği hususlarına dikkat edilecektir.

Kural olarak para alacaklarına veya menkul mallara ilişkin ilamların icrası için kararın kesinleşmesi şart değildir. Bu tür ilamların ödenmesi için alacaklı tarafından doğrudan idareye başvurulması halinde, ilam uyarınca ödeme yapılacaktır.

Kararın icraya konulmuş olması halinde, icra emrinin tebliği üzerine idare, kararın temyiz edilip edilmediğini araştıracaktır. Karar temyiz edilmiş ise, icra dairesine kararın temyiz edildiğine dair şerhli yazının gönderilmesi, icra dairesinden mehil vesikası alınması, Yargıtay'dan tehiri icra kararının alınması ve bu kararın icra dairesine verilmesi için icra emri hazine avukatına gönderilecektir. Hazine avukatının bulunmadığı yerlerde bu işlemler gümrük idaresince yapılacaktır.

Kararın temyizinden vazgeçilmiş veya tehiri icra kararı alınamamışsa, icra emri uyarınca ödeme yapılacaktır. Tehiri icra kararı alınır, temyiz talebinin sonucu beklenecektir. Karar onandığı takdirde icra emri uyarınca ödeme yapılacaktır. Kararın bozulması halinde, bozma kararı icra dairesine verilecek ve icra takibinin durması sağlanacaktır. Bozma kararına karşı karar düzeltme yoluna başvurulmuş olsa bile, icra işlemleri olduğu yerde durur. Karar düzeltme talebi kabul edilerek daha önce bozulmuş olan hüküm onanırsa, icra emri uyarınca ödeme yapılacaktır.

6. ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

6.1. Hukuk Bilgi Sistemi (HBS)

Merkez, taşra ve döner sermaye birimleri tarafından takip edilen tüm davalara ilişkin bilgiler, Müsteşarlık Makamının 10.07.2009 tarihli Onayı gereğince Hukuk Bilgi Sistemine kaydedilecektir.

6.2. Merkez Birimlerince Uyulması Gereken Esaslar

Merkez Birimlerince Müsteşarlığın taraf olduğu davalarla ilgili olarak idari yargı mercilerine verilmesi gereken savunma, itiraz, temyiz, karar düzeltme, süre uzatımı vb. dilekçeler ve varsa ekleri, yargı mercilerine gönderilmek üzere bir üst yazıyla Hukuk Müşavirliğine gönderilecektir.

Mahkemelere intikal ettirilecek evraklar sürenin son gününden en az iki gün önce Hukuk Müşavirliğine gönderilecektir.

Hukuk Müşavirliğine gönderilen yazılarda; daha önce yazışma yapılmış ise tarih ve sayısı mutlaka belirtilecek; daha önce yazışma yapılmamış ise “daha önce yazışma yapılmamıştır” ibaresi “ilgi” bölümünde belirtilecek, konular aynı olsa bile, her dava dosyası için ayrı bir yazışma yapılacak ve ilgili belgeler eklenecektir.

6.3. Taşra ve Döner Sermaye Birimlerince Uyulması Gereken Esaslar

Taşra ve döner sermaye birimleri, itiraz/temyizden vazgeçme taleplerini, kararın gümrük idaresine tebliğinden itibaren ivedilikle ve doğrudan Hukuk Müşavirliğine gönderecektir.

Hukuk Müşavirliğine gönderilen yazılarda; daha önce yazışma yapılmış ise tarih ve sayısı mutlaka belirtilecek; daha önce yazışma yapılmamış ise “daha önce yazışma yapılmamıştır” ibaresi “ilgi” bölümünde belirtilecek, konular aynı olsa bile, her dava dosyası için ayrı bir yazışma yapılacak ve ilgili belgeler eklenecektir.

Mahkemelerce verilen kararlarla iadesine hükmolunan posta pulu bedelleri Başmüdürlükler veya Gümrük Müdürlüklerince kararı veren mahkemeden alınacak, mahkeme masrafları ile ilgili avansın alındığı Saymanlık Müdürlüğüne yatırılacak ve alındı belgesinin bir örneği Hukuk Müşavirliğine gönderilecektir.

6.4. İlâma Bağlı Borçlar İle Mahkeme Harç ve Masraflarının Ödenmesi

26.02.2004 tarihli ve 25385 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Maliye Bakanlığı’nın 2004 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatına ilişkin 6 sıra Nolu Tebliği ve buna dayanılarak çıkarılan Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nün 22.03.2004 tarihli ve 5003 sayılı Genelgesi gereğince genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin ilama bağlı borçları ile mahkeme harç ve masrafları kendi bütçelerinden ödenecektir.

Maliye Bakanlığı’nın 2004 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatına ilişkin 6 sıra Nolu Tebliği ve buna dayanılarak çıkarılan Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nün 22.03.2004 tarihli ve 5003 sayılı Genelgesi’nde;

İlâma Bağlı Borç: Bir mahkeme kararı ile genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerce ödenmesine hükmedilen ana para, faiz, tazminat, ceza ve yargılama giderleri gibi her türlü ödemenin tamamı,

İlgili Hizmet Tertibi: Kaynağı itibariyle ilama bağlı borcun ilgili olduğu tertip,

Mahkeme Harcı ve Masrafları: Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin taraf olduğu davalarda, dava sonuçlanıncaya kadar dava ile ilgili olarak yapılması zorunlu olan her türlü gider,

Olarak tanımlanmıştır.

6.4.1. İlgili Birimlerce Ödenecek İlâma Bağlı Borçlar

İdare aleyhine sonuçlanan davalarda, ilamda hüküm altına alınan alacak, tazminat, gecikme faizi ve/veya gecikme zammı, yargılama giderleri, avukatlık ücreti ve icra masrafları, işlemi davaya konu edilen ilgili merkez birimi tarafından kendi bütçesinin ilgili hizmet tertibinden ödenecektir. İşlemi davaya konu edilen ilgili gümrük idaresi tarafından, ilgili hizmet tertibinden ödeme yapılabilmesi için Gümrükler Genel Müdürlüğü'nden ödenek talebinde bulunacaktır.

İlgili hizmet tertibinde ödenek olmaması halinde, gerekli ödenek öncelikle Müsteşarlık bütçesi içinde yapılacak aktarmalarla karşılanacak, bu şekilde karşılanma imkanı bulunmaması durumunda ise, ilgili birim Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı aracılığıyla Maliye Bakanlığında ödenek talep edecektir.

6.4.2. Hukuk Müşavirliğince Ödenecek İlâma Bağlı Borçlar

- İlâmda hüküm altına alınan ve bir hizmet tertibiyle ilişkilendirilemeyen alacak, tazminat, gecikme faizi ve/veya gecikme zammı, yargılama giderleri, avukatlık ücreti ve icra masrafları Hukuk Müşavirliği bütçesinin “Diğer Yasal Giderler” (07.84.00.24.01.3.9.00.1.03.4.2.90) tertibinden,

- Kamu hizmetlerinin yürütülmesi esnasında ortaya çıkan zarar nedeniyle zarar görenlere ödenmesi gereken ancak uygulamayı yapan kamu görevlisine hukuken rücu imkanı bulunmayan mahkeme kararına dayalı kusursuz tazminat ödemeleri, Hukuk Müşavirliği bütçesinin “Kusursuz Tazminatlar” (07.84.00.24.01.3.9.00.1.03.4.2.03) tertibinden,

ödeneciktir.

6.4.3. Mahkeme Giderleri

Dava sırasında ödenmesi gereken tebligat masrafı, bilirkişi ve keşif ücreti gibi mahkeme giderlerine ilişkin harcamalar Hukuk Müşavirliği bütçesinin “Mahkeme Harç ve Giderleri” (07.84.00.24.01.3.9.00.1.03.4.2.04) tertibinden avans olarak ödenek talep edilmek suretiyle yapılacaktır. Bilahare avans usulüne uygun olarak kapatılacaktır.

6.4.4. Ödemelerde Dikkat Edilecek Hususlar

6.4.4.1. Genel Olarak

- İlâma bağlı borçlar ile ilgili olarak öncelikle “**5. İLÂMLI İCRA TAKİPLERİ**” başlıklı bölümde yer alan açıklamalara uyularak gerekli işlemler yapıldıktan sonra ödenek talebinde bulunulacaktır.

- İlâmlı alacaklarda, ödeme talebi veya icra emri tarihi ile ilam tarihi arasında on yıldan fazla bir süre geçmişse, öncelikle ilamın zamanaşımına uğrayıp uğramadığı hususu Hukuk Müşavirliğinden sorulacak ve verilecek cevap doğrultusunda işlem yapılacaktır.

- Kararın icraya konulması halinde, öncelikle icra emri ile ilam karşılaştırılacaktır. İlama aykırı bir husus varsa (örneğin yasal faiz oranlarından fazla faiz istenilmesi, faize faiz yürütülmesi, asıl alacak tutarının yanlış yazılması, faiz başlangıç tarihinin yanlış uygulanması, hesap hataları gibi) şikayet yoluna başvurulması için konu İcra Müdürlüğü'nün bulunduğu yerdeki muhakemat müdürlüğüne intikal ettirilecektir. Hazine avukatının bulunmadığı yerlerde gümrük idaresince İcra Hakimliği nezdinde şikayet yoluna başvurulacaktır.
- Karar icraya konulmadan ödeme için idareye başvurulması halinde, yine öncelikle talep ile ilam karşılaştırılacaktır. İlama aykırı talepler kabul edilmeyecek ve ödeme ilama uygun olarak yapılacaktır.
- Kararın icraya konulması halinde, icra emrinin tebliğinden önce borç ödenmiş veya ilam zamanaşımına uğramış ise, yedi gün içinde icra hakimliğine itiraz edilmesi için konu İcra Müdürlüğü'nün bulunduğu yerdeki muhakemat müdürlüğüne intikal ettirilecektir. Hazine avukatının bulunmadığı yerlerde gümrük idaresince İcra Hakimliği nezdinde itiraz yoluna başvurulacaktır.
- Ödenek talep edilirken, ödenek temin edilmesi ve tahakkuk evrakının hazırlanması için geçecek makul süre dikkate alınarak borcun muhtemel ödeme tarihi belirlenecek ve buna göre ödenek miktarı hesaplanacaktır. Ayrıca varsa işleyecek gecikme faizi veya gecikme zammı miktarı da dikkate alınacaktır.
- Karar icraya konulmıyorsa, avukata ödeme yapılabilmesi için vekaletnamede 'ahz-u kabz' yetkisi aranacaktır. Ancak avukat tarafından sadece vekalet ücretinin talep edilmesi halinde 'ahz-u kabz' yetkisi aranmayacaktır.
- Avukatlık ücretinin ödenebilmesi için, "Fatura (Serbest Meslek Makbuzu)" ibraz edilmelidir (Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği madde 62/a).
- Ödemelerin yapılmasında talep ya da takip tarihi sıralaması dikkate alınacaktır.
- 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu'nun 28 inci maddesinin 6 ıncı fıkrası hükmü gereğince, tazminat ve vergi davalarında kararın idareye tebliğinden itibaren infazın gecikmesi sebebiyle (alacaklının talebi halinde) idarece kanuni gecikme faizi ödenecektir.
- Maliye Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü'nün 11.03.2005 tarihli ve 8600 sayılı yazısında kanuni kesintilere ilişkin olarak verilen örnek ve açıklamalara uyularak, gerekli yasal kesintiler (damga vergisi, gelir vergisi tevkifatı vb.) yapılacaktır.
- Müşavirliğimiz bütçesinin (07.84.00.24.01.3.9.00.1.03.4.2.04) tertibinden mahkeme harç ve masrafları için avans, (07.84.00.24.01.3.9.00.1.03.4.2.90) veya (07.84.00.24.01.3.9.00.1.03.4.2.03) tertiplerinden ise ödenek talep edilirken, avans ve ödenek talebine ilişkin bilgi ve belgeler gönderilecek ve talep yazılarında ödeme konusu ile ilgili açıklamalara yer verilecektir.
- İlama bağlı borçlar ile ilgili olarak ödenek talep edilirken her dosya için ayrı talep yapılacak, seri davalarda ise mahkeme adı, esas no, karar no, karar tarihi bilgilerini içeren liste eklenerek tek dosya üzerinden talepte bulunulabilecektir.

- Karar kesinleşmeden önce ödeme yapılmış ise, ödemeyi yapan merkez veya taşra birimince dosya takibe alınarak ödemenin dayanağı olan kararın kaldırılması/bozulması (idare lehine karar alınması) halinde, 30 (otuz) gün süre verilerek yapılan ödeme karşı taraftan geri istenecektir. Bu konuda yapılan tebligata rağmen borcun ödenmemesi halinde, borçlu temerrüde düşmüş sayılacak ve yapılan ödeme, borçluya verilen sürenin bitimi tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faizi ile birlikte tahsil edilecektir.

- Kararda hazine lehine hüküm altına alınmış hazine alacağı varsa, bu alacak ödemedden mahsup edildikten sonra (avukatlık ücreti hariç) ödeme yapılacaktır.

- Hukuk Müşavirliğinden ödenek talep edilirken icra müdürlüğünden en son hesap dökümü istenilecek ve hesap dökümünde belirtilen tutar (harçlar hariç) kadar ödenek talep edilecektir.

- Ödenek talep edilirken yukarıda belirtilen ödenek tertiplerine dikkat edilecek, ödeme sonuçlarından Hukuk Müşavirliğine bilgi verilecek, ilama bağlı borçlar “Mahkeme Harç ve Giderleri” tertibinden avans çekilerek ödenmeyecektir.

6.4.4.2. Gümrük Vergilerine İlişkin İlâma Bağlı Borçlar

Maliye Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü'nün 11.03.2005 tarihli ve 8600 sayılı yazısının B-İlama Bağlı Borçlar Bölümünün 4 üncü maddesinde, bütçe gelirlerine ilişkin ilama bağlı borçlar asıl alacak ve asıl alacak dışındaki ödemeler olarak ikiye ayrılmış ve asıl alacağın gelir tertiplerine borç yazılacağı, asıl alacak dışındaki ödemelerin ise gider tertibinden ödeneceği belirtilmiş bulunmaktadır.

Bu nedenle, gümrük vergilerine ilişkin olarak açılan davalarda, tahsil edilmiş gümrük vergileri, cezaları ve diğer mali yüklerin iadesine karar verilirse, ilama bağlı borcun gümrük vergileri, cezaları ve diğer mali yüklerle ilişkin kısmı ilgili gelir tertibine borç yazılmak ve ödenmek üzere ilgili Saymanlık Müdürlüğüne gönderilecek, asıl alacak dışındaki kanuni gecikme faizi, yargılama giderleri, avukatlık ücreti ve ilam icraya konulmuş ise icra masrafları ise Müşavirliğimiz bütçesinin “Diğer Yasal Giderler” (07.84.00.24.01.3.9.00.1. 03.4.2.90) tertibinden ödenek talep edilmek suretiyle ödenecektir.

6.4.4.3. Faiz Ödemeleri

Yasal faiz ödemeleri konusunda, aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilecektir:

- Müsteşarlıkça ödenmesi gereken ilama bağlı borcun dayanağı karar icraya konulmadığı takdirde;

Kararda asıl alacak ile birlikte faize de hükmedilmiş ve faiz tarihi belirlenmiş ise, bu tarihten ödeme tarihine kadarki süre için faiz hesaplanarak asıl alacak ile birlikte ödenecektir.

Kararda faiz ile ilgili bir hüküm yoksa ve alacaklı dava tarihinden itibaren faiz talep ediyor ise, faiz dava tarihinden değil, karar tarihinden itibaren hesaplanıp ödenecektir.

- İlama bağılı borcun dayanağı karar icraya konulduğı takdirde;

Kararda asıl alacak ile birlikte faize de hükmedilmiş ve faiz tarihi belirlenmiş ise, bu tarihten ödeme tarihine kadarki süre için faiz hesaplanarak asıl alacak ile birlikte ödenecektir.

Kararda faiz ile ilgili bir hüküm yoksa ve icra emrinde faiz talep ediliyor ise, icra emri incelenip faizin dava tarihinden mi, karar tarihinden mi ya da takip tarihinden itibaren mi istendiğinin tespitinin yapılması gerekmektedir. Faiz dava tarihinden itibaren istenmiş ise ödeme yapılmayacak, karar tarihinden veya takip tarihinden itibaren istenmiş ise, talep edilen tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için faiz hesaplanıp ödenecektir. Faiz talebi yoksa faiz ödenmeyecek, haksız faiz istemine ilişkin hususlarda “**5. İLÂMLİ İCRA TAKİPLERİ**” kısmında belirtilen açıklamalar doğrultusunda işlem yapılacaktır.

İcra emrinde faize faiz talep edilip edilmediğı de araştırılmalıdır. Eğer takip tarihine kadar faiz talep edilmiş ve faizle birlikte toplam alacak üzerinden ödeme tarihine kadar faiz talep ediliyorsa, faize ilişkin tutar çıkarılarak yalnızca asıl alacak, yargılama gideri ve vekâlet ücretine ilişkin tutar için ödeme tarihine kadar faiz hesaplanacaktır.

6.4.5. Hazine (Kamu) Zararının Tahsili

İlama bağılı borç personelin kusurundan kaynaklanıyorsa veya ilama bağılı borcun ödenmesinde kusurlu hareketle hazine zararının doğmasına sebebiyet verilmiş ise, 19.10.2006 tarihli ve 26324 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 01.01.2006 tarihinde yürürlüğe giren “Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

Söz konusu Yönetmelik uyarınca hazine zararının sorumlu/ilgili personelden tahsili gerektiğinden; ödemeyi yapan merkez ve taşra birimlerince, bu zararın oluşmasında kusuru bulunan personel olup olmadığı araştırılacak, hazine (kamu) zararına sebebiyet veren personel tespit edilmesi halinde zararın yasal faizi ile birlikte rızaen ödemesi için kusurlu personele tebligat yapılacak, rızaen ödeme yapılmaz ise, rücu davası yoluyla hazine (kamu) zararının tahsili amacıyla, sorumlu/ilgili personelin isim ve tebligata elverişli adresi ile diğer bilgi ve belgeler, ilgili Muhakemat Müdürlüğüne intikal ettirilmek üzere Hukuk Müşavirliğine gönderilecektir.

6.5. Haciz İhbarnameleri

İcra ve İflas Müdürlüklerince Müsteşarlığa gönderilen haciz ihbarnameleri ile ilgili olarak Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından, 29.05.2000 tarihli ve 2000/42 sayılı Genelge yayımlanmış, bu Genelge Adalet Bakanlığı’na gönderilmiş ve Adalet Bakanlığı’na 28.03.2001 tarihli ve 42-6276 sayılı yazıyla tüm İcra ve İflas Müdürlüklerine duyurulmuştur. Bu Genelgede;

“... gümrük idarelerinin denetimindeki geçici depolama yerleri ve antrepolarda bulunan ve haciz konulan eşya ile ilgili olarak;

1-İflas Daireleri ve İcra Müdürlüklerince, üçüncü şahısların alacakları ve aldıracakları haciz veya sair tedbirler için, eşyanın cins ve miktarı ile sahiplerinin de açıkça belirtilmesi şartıyla geçici depolama yeri veya antrepo işleticisine bildirilmesi,

Geçici depolama yeri veya antrepo işleticisi tarafından kayıtlarına bu eşyanın durumunu belirtir serh düşülmesi ile aynı zamanda durumun gümrük idaresine bildirilmesi,

2-Eşyanın gümrük idaresince geçici depolama yeri olarak kabul edilen yerde veya gümrük sahasında bulunması ya da eşyanın konulduğu geçici depolama yeri veya antreponun gümrük idaresince işletilmesi halinde bildirim ilgili gümrük idaresine yapılması, icap etmektedir.”

denilmektedir. İcra ve İflas Müdürlüklerinin bu Genelgeye aykırı işlem yaptıkları tespit edildiğinde, Genelge hükümleri belirtilerek İcra ve İflas Müdürlüklerinden Genelge uyarınca işlem yapılması talep edilecektir.

29.05.2000 tarihli ve 2000/42 sayılı Genelge dışında kalan ve geçici depolama yeri ve antrepolarda bulunan eşyalar dışındaki hak ve alacakların haczedilebilmesi için İcra ve İflas Müdürlüklerince Müsteşarlığa gönderilen haciz ihbarnameleri üzerine yapılacak işlemler aşağıda belirtilmiştir:

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 89 uncu maddesi gereğince İcra Müdürlüklerinde başlatılan icra takip dosyalarının alacaklısı olan gerçek veya tüzel kişilerin, takip borçlusu ya da borçlularının üçüncü kişilerde bulunan (Müsteşarlık nezdindeki) mal, hak ve alacaklarını haczettirme hakları bulunmaktadır.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 89 uncu maddesi gereğince borçlunun Müsteşarlık nezdindeki bir kıymetli evraka bağlı olmayan, yani hamiline ait olmayan veya cirosu kabil bir senede bağlı bulunmayan bütün alacakları haczedilebilmektedir.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 89 uncu maddesinde, İcra ve İflas Müdürlüklerince gönderilecek haciz ihbarnameleri uyarınca ne şekilde işlem yapılacağı, belirtilen şekilde işlem yapılmaması halinde bunun sonuçları açık bir şekilde belirtilmiştir. Bu yüzden İcra ve İflas Müdürlükleri tarafından gönderilen haciz ihbarnamelerinde, bu ihbarnamenin 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 89 uncu maddesine göre gönderilen bir haciz ihbarnamesi olduğunun (89/1 Haciz İhbarnamesi veya Birinci Haciz İhbarnamesi), yapılması gereken işlemlerin, işlemleri yapma sürelerinin ve sonuçlarının açık bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir.

Uygulamada İcra ve İflas Müdürlükleri Birinci Haciz İhbarnamelerinde matbu yazılar kullanmakta ve bu yazılarda 89 uncu madde ayrıntılı olarak belirtilmektedir. Bunun dışında İcra ve İflas Müdürlüklerinden gelen haciz müzekkerelerinin ve diğer yazıların Birinci Haciz İhbarnamesi olarak değerlendirilmemesi gerekmektedir.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 89/7 nci maddesi gereğince, haciz ihbarnamesi bir hükmi şahsın veya müessesenin merkez ve şubelerinden hangisine tebliğ edilmiş ise, beyanda bulunma mükellefiyeti yalnız ihbarnameyi tebliğ eden merkez veya şubeye aittir. Bu nedenle, haciz ihbarnamesi Müsteşarlık merkez birimlerine tebliğ edilmişse, mal, hak ve alacaklara ilişkin araştırma yalnız Müsteşarlık merkez birimleri bünyesinde, Müsteşarlık taşra birimlerine tebliğ edilmişse, araştırma yalnız ihbarnamenin tebliğ edildiği Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü, Tasfiye İşletme Bölge Müdürlüğü, Gümrük Müdürlüğü, İşletme Müdürlüğü bünyesinde yapılacaktır.

İcra ve İflas Müdürlüklerinden gönderilen haciz ihbarnameleri, haciz müzekkereleri ve diğer yazılarda yer alan “**doğacak hak ve alacakları**” ifadesi, müstakbel (beklenen) bir alacağı belirtmektedir. Müstakbel bir alaktan söz edilebilmesi için, öncelikle takip borçlusu ile Müsteşarlık arasında bir hukuki ilişkinin mevcut olması ve bu hukuki ilişkiden doğan alacağın cinsinin ve borçlusunun belirli olması gereklidir. Alacağın miktarının belli olmaması veya böyle bir alacağın doğmama ihtimalinin bulunması önemli değildir. İşçiler ve memurların ücret alacakları, gelecekteki kira alacakları, müteahhidin istihkak alacağı müstakbel alacaklara örnek olarak gösterilebilir.

6.5.1. Birinci Haciz İhbarnamesi

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 89/1 inci maddesi gereğince “Birinci Haciz İhbarnamesi” tebliğ edilmesi halinde, bu haciz ihbarnamesinin Müsteşarlığa tebliğinden itibaren yedi gün içerisinde borçlunun/borçluların Müsteşarlıkta herhangi bir mal, hak ve alacağı mevcut ise bunların ve bunlarla ilgili rehin, temlik, haciz vs. gibi her türlü kaydın bildirilmesi, eğer borçlunun/borçluların böyle bir mal, hak ve alacağı bulunmuyor ise yine aynı sürede, borçlu/borçluların Müsteşarlık nezdinde herhangi bir mal, hak ve alacağı bulunmadığına dair cevabi yazı, (gerekirse nöbetçi icra müdürlüğü kanalıyla) ilgili icra müdürlüğüne zimmet karşılığı verilecektir.

6.5.2. İkinci Haciz İhbarnamesi

Müsteşarlıkça “Birinci Haciz İhbarnamesi”ne cevap verilmez ve borçlu/borçluların Müsteşarlıktan hak ve alacağı olmadığı yazılı olarak yedi gün içerisinde İcra ve İflas Müdürlüklerine bildirilmez ise bu kez İcra ve İflas Müdürlükleri tarafından, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 89/3 üncü maddesi gereğince “İkinci Haciz İhbarnamesi” gönderilir.

“İkinci Haciz İhbarnamesi”nin Müsteşarlığa tebliğinden itibaren yedi gün içerisinde borçlunun/borçluların Müsteşarlıkta herhangi bir mal, hak ve alacakları mevcut ise bunların ve bunlarla ilgili rehin, temlik, haciz vs. kaydın bildirilmesi, eğer borçlunun/borçluların böyle bir mal, hak ve alacağı bulunmuyor ise yine aynı sürede borçlu/borçluların Müsteşarlık nezdinde herhangi bir mal, hak ve alacağı bulunmadığına dair cevabi yazı (gerekirse nöbetçi icra müdürlüğü kanalıyla) ilgili icra müdürlüğüne zimmet karşılığı verilecektir.

6.5.3. Ödeme Muhtırası

Müsteşarlıkça “İkinci Haciz İhbarnamesi”ne de cevap verilmez ve borçlu/borçluların Müsteşarlıktan mal, hak ve alacağı olmadığı yazılı olarak yedi gün içerisinde İcra ve İflas Müdürlüklerine bildirilmez ise İcra ve İflas Müdürlükleri tarafından son kez İ.İ.K 89/3 üncü maddesi uyarınca “Ödeme Muhtırası” (Son Bildirim) gönderilerek, Müsteşarlığa onbeş gün içinde parayı İcra ve İflas Müdürlüğüne ödemesi veya yedinde sayılan malı teslim etmesi yahut bu süre içinde menfi tespit davası açması, aksi takdirde zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslimine zorlanacağı bildirilir. Bu “Ödeme Muhtırası”nın (Son Bildirim'in) tebliğinden itibaren onbeş gün içinde karşı, alacaklının ikametgahı veya takibinin yapıldığı İcra ve İflas Müdürlüğünün bulunduğu yer Mahkemelerinde “Menfi Tesbit” davası açılması ve dava açıldığına dair alınacak şerhin, “Ödeme Muhtırası”nın (Son Bildirim'in) tebliğinden itibaren 20 gün içinde İcra ve İflas Müdürlüğünün dosyasına ibrazı gerekmektedir.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 89/3 üncü maddesi uyarınca gönderilen, "Ödeme Muhtırası"nın (Son Bildirimin) tebliğinden itibaren onbeş günlük "Menfi Tespit" davası açma süresi içerisinde davanın açılmaması halinde, ihbarnamelere konu borç tutarı kadar Müsteşarlık borçlu yerine geçmekte ve bu tutar Müsteşarlıktan cebri icra yoluyla tahsil edilmektedir.

Yukarıda açıklandığı üzere, yasal sürelerde itiraz ve bildirim yapılmadığı takdirde, Müsteşarlıkla hiçbir ilgisi bulunmayan borçların ödenmesi zorunluluğu doğacaktır. Bu nedenle;

- Müsteşarlık merkez teşkilatı birimlerine, İcra ve İflas Müdürlüklerince Birinci Haciz İhbarnamesi ve/veya İkinci Haciz İhbarnamesinin tebliğ edilmesi halinde; PTT tebliğ mazbatası (PTT memurunda kalan ve yetkili tarafından imzalanan) ve haciz ihbarnamesi üzerine tebliğ tarihi yazılmak suretiyle tebligat derhal Hukuk Müşavirliğine iletilecektir.

- Müsteşarlık taşra teşkilatına, İcra ve İflas Müdürlüklerince Birinci Haciz İhbarnamesi ve/veya İkinci Haciz İhbarnamesinin tebliğ edilmesi halinde; tebliğ mazbatası ve haciz ihbarnamesi üzerine tebliğ tarihi yazılmak suretiyle tebligat derhal hukuk işleri ile ilgili servislere iletilecektir.

- Hukuk Müşavirliğince, merkez birimlerine gönderilecek Birinci Haciz İhbarnamesi ve/veya İkinci Haciz İhbarnamesi üzerine, ihbarnamede adı geçen borçlu veya borçluların mal, hak ve alacaklarının olup olmadığı araştırması yalnızca ihbarnamenin gönderildiği merkez birimi nezdinde yapılacak ve yedi gün içinde İcra ve İflas Müdürlüğüne cevap verilebilmesi için, borçlu veya borçluların mal, hak ve alacaklarının bulunup bulunmadığı hususu Hukuk Müşavirliğine en kısa sürede bildirilecektir.

-Taşra birimleri hukuk işleri servislerince, Birinci Haciz İhbarnamesi ve/veya İkinci Haciz İhbarnamesi derhal ilgili servislere gönderilecek ve ihbarnamede adı geçen borçlu veya borçluların mal, hak ve alacaklarının olup olmadığı araştırması yalnızca ilgili servisler nezdinde yapılacak ve yedi gün içinde İcra ve İflas Müdürlüğüne cevap verilebilmesi için, borçlu veya borçluların mal, hak ve alacaklarının bulunup bulunmadığı hususu Hukuk İşleri Servisine en kısa sürede bildirilecektir.

- Yapılan inceleme sonucunda;

borçlu veya borçluların, hak ve alacaklarının mevcut olduğunun tespiti halinde, mevcut hak ve alacaklarının tutarı ve üzerlerindeki rehin, temlik, haciz vs. gibi her türlü kayıt, borçlu veya borçluların herhangi bir mal, hak ve alacağının bulunmadığının tespiti halinde ise bu husus, dosya numarası ve borçluları belirtmek suretiyle tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde hukuk işleri servislerince ilgili İcra ve İflas Müdürlüğüne bildirilecektir.

İhbarnameyi düzenleyen İcra ve İflas Müdürlüğüne aynı yerde olmaması halinde, yazı haciz ihbarnamesinde belirtilen İcra ve İflas Müdürlüğüne gönderilmek üzere, buldukları yerdeki İcra ve İflas Müdürlüğüne ihbarnamenin tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde elden ve zimmet karşılığı teslim edilecektir.

- 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu madde 89/1 haciz ihbarnamesinin tebellüğ edildiği tarihte, borçlu veya borçluların hak ve alacaklarının bulunması halinde, bu hak ve alacaklara "Birinci Haciz İhbarnamesi" ve "İkinci Haciz İhbarnamesi"nde belirtilen tutar kadar haciz şerhi işlenerek bloke kaydı konulacaktır.

- Haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği tarihte, borçlunun müstakbel bir alacağı tespit edilmiş ise yedi gün içinde İcra ve İflas Müdürlüğüne verilecek cevapta Müsteşarlık ile takip borçlusu arasındaki hukuki ilişkinin açıkça belirtilmesi, yazıda “Bu hukuki ilişkiden şimdiye kadar takip borçlusu lehine doğmuş ve ödenebilir bir alacak yoktur. Ancak, ilerde takip borçlusu lehine bir alacak doğması muhtemeldir. Bu nedenle, takip borçlusu ile ilgili dosyaya haciz şerhi konulmuştur. Takip borçlusu lehine ilerde bir alacak doğarsa, bu alacak Müdürlüğüne bildirilecek ve ödenecektir” ifadesi kullanılacak ve ilgili dosyaya şerh konularak, ilerde bir alacak doğarsa bu alacak İcra ve İflas Müdürlüğüne ödenecektir.

- Müsteşarlık merkez ve taşra birimlerince, herhangi bir nedenle yedi günlük itiraz süresi içerisinde “Birinci Haciz İhbarnamesi” ve “İkinci Haciz İhbarnamesi” ne cevap verilmemesi, itiraz edilmemesi veya bütün uyarılarımızın aksine posta, kargo vs ile gönderilmek suretiyle itirazın yedi gün içerisinde icra dosyasına ulaşmaması halinde; İ.İ.K’nun 89/3 üncü maddesi uyarınca “Ödeme Muhtırası” tebliğ edilmesi durumunda, onbeş gün içinde “menfi tesbit” davası açılabilmesi için ödeme muhtırası ile gerekli bilgi ve belgeler derhal merkezde Hukuk Müşavirliğine gönderilecek, taşrada ise İcra ve İflas Müdürlüğüne bulunduğu yerdeki muhakemat müdürlüğüne gönderilecek ve Hukuk Müşavirliğine bilgi verilecektir. Hazine avukatının bulunmadığı yerlerde dava gümrük idaresi tarafından açılacak ve “**2. HUKUK DAVALARI**” bölümünde yer alan açıklamalar doğrultusunda işlem yapılacaktır.

- 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun 89 uncu maddesi dışında kalan haciz müzekkereleri ve diğer yazılar araştırma mahiyetinde yazılar olduğundan makul sürede cevaplanacak, hak ve alacaklara ilişkin araştırma yalnızca müzekkerenin veya yazının tebliğ edildiği merkez veya taşra birimi bünyesinde yapılacak ve sürelerle ilişkin şartlar hariç haciz ihbarnamelerinde uygulanacak usul uyarınca işlemler yürütülecektir.

7. SON HÜKÜMLER VE YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGELER

7.1. Son Hükümler

Hazine yararının korunması amacıyla, yargıya intikal edip, kanun yolları aşamasından geçmek suretiyle Müsteşarlık aleyhine kesinleşen ve istikrar kazanan mahkeme kararları dikkate alınarak, gereksiz uyuşmazlıklara sebebiyet verilmemesi, davaların takibinde bu Genelgede belirtilen usul ve esaslara uyulmasında gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi, Genelgede belirtilmeyen hususlarda ilgili mevzuat hükümleri gereğince işlem yapılması gerekmektedir.

Genelgede yer alan mevzuat hükümleri değiştiğinde veya yürürlükten kalktığında, mevzuata aykırı olan Genelge hükümleri değil, yürürlükteki mevzuat hükümleri uygulanacak ve tereddüt edilen hususlarda ilgili merkez birimi tarafından Hukuk Müşavirliğinden görüş istenilecektir.

7.2. Yürürlükten Kaldırılan Genelgeler

Bu Genelge ile;

- Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığının (Hukuk Müşavirliğinin) 06/08/2002 tarihli ve 2002/1 sayılı Genelgesi,

- Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığının (Hukuk Müşavirliğinin) 23/09/2004 tarihli ve 2004/2 sayılı Genelgesi,

- Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığının (Hukuk Müşavirliğinin) 24/11/2004 tarihli ve 2004/3 sayılı Genelgesi,
- Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığının (Hukuk Müşavirliğinin) 01/12/2004 tarihli ve 2004/4 sayılı Genelgesi,
- Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığının (Hukuk Müşavirliğinin) 01/12/2004 tarihli ve 2004/5 sayılı Genelgesi,
- Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığının (Hukuk Müşavirliğinin) 24/03/2005 tarihli ve 537 sayılı dağıtımlı yazısı,
- Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığının (Hukuk Müşavirliğinin) 31/03/2005 tarihli ve 581 sayılı dağıtımlı yazısı,

yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Hayati YAZICI
Devlet Bakanı

EKLER:

1) Dilekçe rnekleri (38 adet)

DAğITIM:

Tüm Merkez ve Taşra Birimlerine